

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEC

BROJ 1179

21. STUDENOGA 2025. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Kulturna baština Bunjevaca bez granica održana u Subotici

Običaji, ples,
glazba, govor...

SADRŽAJ

4

Obilježena 34. obljetnica
stradanja Vukovara
**U koloni sjećanja
125.000 sudionika**

6

Ponovno se biraju kandidati
za člana Savjeta REM-a
iz reda nacionalnih manjina
**Krajnje je vrijeme da
regulator počne raditi
svoj posao**

12

Goran Karan, hrvatski pjevač,
kantautor i glazbeni producent
**»Sve te pisme
moja su adresa«**

20

Koncert HKPD-a *Matija Gubec*
iz Rume za Dan društva
**Proslavljeno
122 godine rada**

26

Od zrna do stola
**Povratak spelte
u prehranu**

30

Dani hrvatske kulture u Somboru:
Izložba Igra staklenih perli
**Svjedočanstvo žena
koje su živjele, voljele
i prenosile znanje**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

Mirjana Trkulja

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

(distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Izbori, izbori

Trakavica oko izbora članova REM-a – Regulacijskog tijela za elektroničke medije – nije završena prošlog tjedna kada su na sjednici Skupštine Srbije izabrani novi članovi. Ne svi nego osam od devet potrebnih. Upravo je zapelo kod izbora tog devetog, a poklopilo se da to baš budu kandidati nacionalnih vijeća i poklopilo se da bi baš taj deveti mogao biti ključan u tome kako će raditi novi REM. (Znate već kako to kod nas ide.)

Iako je neizbor predstavnika nacionalnih manjina u REM pravdan proceduralnim razlozima, ima i onih koji više vjeruju u neke druge (političke i koalicijske) razloge i dogovore.

Koplja se lome oko još jednih izbora. Onih u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini. Polovinom srpnja istekao je mandat stranačkim dužnosnicima, ali novih izbora još nema, niti ima najave kada bi mogli biti.

Pokušaj članova Vijeća DSHV-a da, nezadovoljni što nema izbora u stranci, održe sjednicu i raspišu izbore matiran je odlukom suda. Jeste sjednica Vijeća održana, ali je sud proglasio sve odluke ništavnim, između ostalog i zbog »održavanja sjednice bez kvoruma te zlouporaba identiteta određenih članova Vijeća«.

Zatišje, barem što se tiče konkretnih poteza, trajalo je sve do sada, mada se o zatišju ne može govoriti kada je riječ o društvenim mrežama na kojima se ne biraju riječi i načini da se napadne i oblati druga strana.

Ovog tjedna stigao je novi zahtjev članova Vijeća DSHV-a, upućen predsjedniku stranke za sazivanje sjednice Vijeća na kojoj bi naravno tema bili unutarstranački izbori.

Čekamo sada reakciju.

Z. V.

Obilježena 34. obljetnica stradanja Vukovara

U koloni sjećanja 125.000 sudionika

*Danas, više nego ikada, čuvajmo mir i svaki dan ga iznova stvarajmo, poručila je Jasna Vojnić * Žigmanov je rekao da ovo sjećanje ne smije ostati u prošlosti već ga treba usmjeriti prema društvenoj praksi mira i njegovanju dijaloga, te je pozvao sve aktere i u Srbiji i u Hrvatskoj da prepoznaju važnost trajne izgradnje povjerenja među narodima*

Premijer **Andrej Plenković**, predsjednik Hrvatskog sabora **Gordan Jandroković** i izaslanik predsjednika Republike **Orsat Miljenić** odali su u utorak, 18. studenoga, počast žrtvama Ovčare, položivši vijence i upalivši svijeće podno spomen-obilježja na mjestu masovne grobnice na Ovčari. Iz masovne grobnice 1996. su ekshumirani posmrtni ostaci 200 ranjenika i civila, koji su odvedeni iz vukovarske bolnice nakon sloma obrane Vukovara i pogubljeni na Ovčari.

Obilježavanje 34. godišnjice stradanja Vukovara u Domovinskom ratu započelo je ujutro, 18. studenoga, komemorativnim programom u dvorištu vukovarske bolnice, odakle su se sudionici uputili na 5,5 kilometara dugo hodočašće do Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskog rata, prenio je HRT. Ove godine Kolonu sjećanja, u kojoj se po procjenama vukovarskih gradskih vlasti okupilo oko 125.000 sudionika, predvodile su braniteljice Vukovara, uz članove obitelji poginulih, nestalih i umrlih branitelja, kao i same vukovarske branitelje.

Najkrvavija bitka Domovinskog rata vodila se u Vukovaru. Nadljudskim naporima slabo naoružani hrvatski branitelji grad su gotovo tri mjeseca branili od znatno nadmoćnijeg neprijatelja. Više od 30.000 pripadnika tadašnje JNA i srpskih paravojnih postrojbi Vukovar je pretvorilo u ruševine.

Jasna Vojnić u koloni sjećanja

U Koloni sjećanja nalazili su se i vukovarski gradonačelnik **Marijan Pavliček**, vukovarsko-srijemski župan **Ivan Bosančić**, članovi Vlade, saborski zastupnici, predstavnici diplomatskog zbora i političkih stranaka, te braniteljskih i stradalničkih udruga. Mnogi sudionici u rukama su nosili ruže koje su dolaskom na groblje položili na grobove hrvatskih branitelja i civila, dok su državna i druga izaslanstva položila vijence i zapalila svijeće podno spomenika, odajući počast žrtvi Vukovara u kojem je poginulo ili ubijeno najmanje 2.717 hrvatskih branitelja i civila. Za 328 njih kojima se gubi svaki trag u ratnom Vukovaru još uvijek se traži.

U Koloni sjećanja sudjelovala je i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** koja je tim povodom objavila na facebooku HNV-a:

»Danas, s dubokim pijetetom i poštovanjem, prisjećamo se Vukovara i Škabrnje – rana koje su obilježile hrvatsku povijest i naš narod. Zastajemo pred žrtvom svih koji su dali život i uz sve koji i dalje nose bol gubitka. Dijelimo tugu s obiteljima stradalih, s našim sunarodnjacima u Hrvatskoj i diljem svijeta, ali i sa svim građanima koji su tih dana izgubili svoje najbliže. Patnja nema nacionalnost, ali sjećanje ima odgovornost. U ovoj tišini sjećanja biramo put koji nas obvezuje: put mira, dijaloga i povjerenja. Prošlost nas uči kako je lako izgubiti sklad, a koliko ga je teško ponovno izgraditi. Zato danas, više nego ikada, čuvajmo mir i svaki dan ga iznova stvarajmo«.

DSHV: Odgovorno se suočiti s prošlošću

U povodu 34. obljetnice sloma obrane Vukovara predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** objavio je priopćenje na službenoj facebook stranici u kojem se ističe kako za »DSHV, za Hrvate u Vojvodini, Vukovar nije samo mjesto tragedije i simbol otpora«.

»On je i izazov: kako razvijati kulturu sjećanja koja nije zatvorena u vlastitu bol, nego otvorena prema univerzal-

litika koje su vođene – bilo u političkom, bilo u vojnom, bilo medijskom smislu. S druge strane, on je i trajni podsjetnik na ranjivost naroda kad nestane okvir pravne države i kada nacionalizam u svojoj najekstremnijoj formi preuzme institucionalnu moć pretvarajući je u najogoljeniju silu», navodi se među ostalim u priopćenju.

Žigmanov ističe da i »hrvatska zajednica u Vojvodini – a naročito obitelji onih čiji su najbliži bili zatočeni,

nom imperativu ljudske odgovornosti«, naveo je Žigmanov.

On je ukazao na to da je »Vukovar jedno od onih mjesta čije spominjanje u srbijanskom društvenom kontekstu i danas izaziva nelagodu, šutnju, nerijetko i potiskivanje«, ali upravo stoga osjećaju »moralnu obvezu govoriti o Vukovaru jezikom koji neće zatvarati prostore razumijevanja. Jezikom koji se ne koristi za negaciju boli drugoga, već za pokušaj njene artikulacije u društvu koje je još uvijek opterećeno nasljeđem neraščišćenih narativa o prošlosti«.

»DSHV, kao politički predstavnik hrvatske zajednice u Republici Srbiji, nije i ne može biti nijem pred činjenicama. U našoj političkoj slici svijeta Vukovar ima dvostruku rezonancu: on je, s jedne strane, tragična posljedica po-

mučeni ili ubijeni prije i nakon pada Vukovara, osobito oni iz Srijema – i dalje trpi posljedice toga povijesnog događaja«, a te posljedice su »ne samo psihološke i obiteljske, nego i političke, jer u značajnom dijelu društva još uvijek nije moguće javno progovarati o toj temi bez rizika od osporavanja ili prešućivanja«.

Na koncu, Žigmanov je poručio da ovo sjećanje ne smije ostati u prošlosti već treba usmjeriti prema društvenoj praksi mira i njegovanju dijaloga, te je pozvao »sve aktere i u Srbiji i u Hrvatskoj – da prepoznaju važnost trajne izgradnje povjerenja među narodima«, jer je to put koji »jedini vodi prema društvu oslobođenom ponavljanja tragedija«.

H. R.

Zahtjev za sjednicu Vijeća DSHV-a

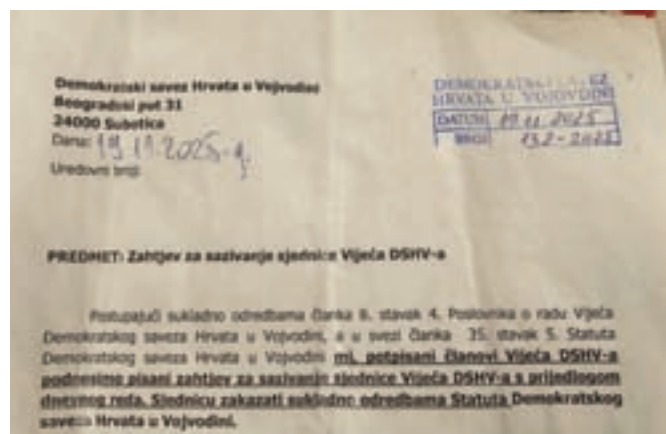
Ured DSHV-a u srijedu je predan zahtjev za sazivanje sjednice Vijeća DSHV-a. Kako se navodi u zahtjevu, koji su potpisala 23 člana Vijeća DSHV-a, traži se sazivanje sjednice Vijeća DSHV-a sa sljede-

ćim dnevnim redom: donošenje pravilnika o izborima u DSHV-u, donošenje odluke o sazivanju radne skupštine i donošenje odluke o imenovanju izbornog povjerenstva.

Predsjedniku stranke **Tomislavu Žigmanovu** mandat je istekao 16. srpnja ove godine, pa je ovo izborna godina za predsjednika i druga stranačka tijela. Izbore u stranci raspisuje Vijeće DSHV-a.

Ovo nije prvi zahtjev za sjednicu Vijeća DSHV-a i raspisivanje izbora u stranci, čak je održana i sjednica Vijeća na kojoj je donesena odluka o raspisivanju izbora, no Osnovni sud u Subotici donio je pravomoćnu i izvršnu presudu kojom su sve odluke donesene na izvanrednoj sjednici Vijeća DSHV-a 29. travnja 2025. proglašene ništavnima i pravno neučinkovitim. Kao ključne nepravilnosti navedene su nepoštivanje ovlasti tijela koje je sazvalo sjednicu, kršenje rokova, održavanje sjednice bez kvoruma te zlouporaba identiteta određenih članova Vijeća.

Z. V.

Ponovno se biraju kandidati za člana Savjeta REM-a iz reda nacionalnih manjina

Krajnje je vrijeme da regulator počne raditi svoj posao

Potpredsjednica Narodne skupštine Simonović Bratić istaknula je, kada je riječ o neizboru devetog člana iz kategorije nacionalnih manjina, kako je Nacionalno vijeće mađarske nacionalne manjine napravilo tehničku grešku zbog koje se nije vidjelo da njihov kandidat ima podršku 20 nacionalnih vijeća nacionalnih manjina*

Narodna skupština u srijedu je, 12. studenog, izabrala osam od devet članova Savjeta Regulatornog tijela za elektroničke medije (REM). Za članove Savjeta REM-a izabrani su na dvije godine **Stevica Smederevac**, na prijedlog pučkog pravobranitelja, dr. **Milan Petković**, na prijedlog sveučilišta u Srbiji i **Miloš Garić**, na prijedlog udruženja izdavača elektroničkih medija.

Na razdoblje od četiri godine izabrana je **Mileva Malešić**, na prijedlog udruženja novinara, **Ira Prodanov Krajišnik**, na prijedlog udruženja filmskih, scenskih i dramskih umjetnika i udruženja skladatelja, **Rodoljub Šabić**, na prijedlog udruženja čiji su ciljevi ostvarivanje slobode izražavanja.

Na razdoblje od šest godina izabrana je **Dubravka Valić Nedeljković**, na prijedlog udruženja čiji su ciljevi zaštita djece i **Snežana Miljković**, na prijedlog crkava i vjerskih zajednica.

Deveti član nije izabran jer nijedan od dva kandidata koje su predložili nacionalna vijeća nacionalnih manjina nije dobio potrebnu većinu za izbor.

Već sljedećeg dana, 13. studenog, Odbor za kulturu i informiranje jednoglasno je donio Odluku o pokretanju ponovnog postupka za predlaganje kandidata za člana Savjeta REM-a na prijedlog ovlaštenog predlagача nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Istog dana u *Službenom listu* objavljen je javni poziv te od tog dana teče rok od 15 dana za podnošenje prijedloga kandidata.

Četiri izabrana člana najavili ostavke

Nakon neizabiranja devetog člana Savjeta REM-a četiri izabrana člana – Rodoljub Šabić, Ira Prodanov Krajišnik, Mileva Malešić i Dubravka Valić Nedeljković obratili su se javnosti i najavili svoje ostavke »nakon odluke Narodne skupštine da ne izabere svih devet članova Savjeta, iako je kompletna lista kandidata prošla zakonsku proceduru, javna slušanja i dobila potvrdu Odbora za kulturu i informiranje«, kako su naveli.

Po njihovom mišljenju ovim činom vladajuća većina dovela ih je pred svršen čin – u situaciju u kojoj se od

njih očekuje da sudjeluju u procesu koji je suštinski obesmišljen.

»Time je poslana poruka da se institucije mogu popunjavati selektivno, prema potrebi stranaka na vlasti, pa čak i kad je u skladu sa zakonom i utvrđenom procedurom. U takvim okolnostima, smatramo da je jedini častan i odgovoran korak da podnesemo ostavke, jer ne pristajemo da budemo birani u procesu koji politiku stavlja

Vojnić: Dva puta smo podržali, treći put nećemo

»**U**dva je navrata Hrvatsko nacionalno vijeće, sukladno postignutom dogovoru na Koordinaciji nacionalnih vijeća, odustalo od svog zakonskog prava da delegira kandidata hrvatske zajednice za REM. Isto su učinila i druga nacionalna vijeća, ostavljajući time prostor za kandidate bošnjačke i mađarske zajednice. Procijenili smo – nažalost ispravno – da hrvatski kandidat, u ovom povijesnom i aktualnom političkom trenutku, čak i ako bi dobio potporu na Koordinaciji, ne bi dobio potrebnu podršku u Skupštini. Dodatnu je složenost izazvala kandidatura Nacionalnog vijeća albanske nacionalne manjine, koji je, u potpunosti sukladno zakonu, odlučio iskoristiti svoje pravo. To je rezultiralo konačnom listom kandidata na kojoj nema kandidata mađarske nacionalne manjine, čime su prethodno dogovarani aranžmani unutar vladajuće koalicije postali neodrživi. HNV je, poštujući preuzete obveze, u oba navrata postupilo odgovorno i principijelno. Stoga smatramo krajnje nekorektnim treći, neuspješni i pri tom protuzakoniti pokušaj instrumentalizacije našeg i drugih nacionalnih vijeća, s ciljem 'spašavanja' već neodrživih zakulisnih dogovora. U takvim aktivnostima HNV ne može i neće sudjelovati. Sa žaljenjem konstatiramo da je i dalje prisutna politika 'my way or highway', što nije u duhu proklamiranih demokratskih i europskih vrijednosti«, rekla je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** za *Hrvatsku riječ*«.

iznad zakona. Naše sudjelovanje u REM-u imalo bi smisla samo ako bi Savjet bio izabran u punom sastavu i ako bi postojala mogućnost da se posao obavlja nezavisno, profesionalno i u javnom interesu», naveli su.

Dodali su kako »ovo nije odustajanje od borbe« već »naprotiv, upravo ova situacija pokazuje zašto je borba bila i ostala neophodna«.

Poručili su da ne pristaju na političke manipulacije kako bi se zakoni izvršavali ruglu.

»Borba se nastavlja – za institucije, za vladavinu prava, za društvo u kojem se odluke donose po zakonu, a ne po političkoj volji. Na to imamo pravo. Za to se zalažemo. I za to ćemo se i dalje boriti«, navode potpisnici.

Kako je došlo do neizbora devetog člana?

Podsjetimo, kandidati vijeća nacionalnih manjina na ovoj sjednici bili su **Muhedin Fijuljanin**, kojeg je predložilo Bošnjačko nacionalno vijeće i **Lumturije Ameti**, koju je predložilo Albansko nacionalno vijeće. Treći kandidat, kojeg je predložila Koordinacija nacionalno-manjinskih

vijeća **István Bodzóni**, nakon intervencije predlagača i 12 kandidata za Savjet REM-a koji su javno ukazali na neregularnost glasanja u kategoriji vijeća nacionalnih manjina, skinut je s liste kandidata. Naime, oni su ukazali da Koordinacija nacionalnih vijeća nije pravno priznati subjekt te ne može biti ovlašten predlagač već samo pojedinačna nacionalna vijeća nacionalnih manjina što je prihvatio Odbor za kulturu i informiranje, ali ne i vladajuća većina u Narodnoj skupštini.

Iz Koordinacije vijeća nacionalnih manjina, koje je provelo glasanje za kandidate među nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, tvrdili su kako nije bilo sporno da se radi o kandidatima većeg broja nacionalnih vijeća a Nacionalno vijeće albanske nacionalne manjine odlučilo je samo podnijeti prijedlog za kandidate.

Tako je utvrđena lista od tri kandidata, dva predložena od Koordinacije – jedan koji potječe iz bošnjačke i jedan koji potječe iz mađarske zajednice i jednog predloženog od Nacionalnog vijeća albanske nacionalne manjine. Međutim, u Narodnoj skupštini su na listi bila samo dva kandidata Bošnjačkog i Albanskog nacionalnog vijeća, a kandidat više nacionalnih vijeća iz mađarske nacionalne manjine je isključen.

Tehnička greška u predlaganju kandidata

Potpredsjednica Skupštine **Dunja Simonović Bratić** 15. studenog rekla je kako se, ako članovi REM-a podnesu ostavke, neće ponavljati cijeli proces već će se raspisati javni poziv za predlaganje kandidata za članove Savjeta REM-a samo iz tih kategorija, a da oni koji podnesu ostavku neće moći biti ponovo kandidati.

Istaknula je da je tehnička greška Nacionalnog vijeća mađarske manjine utjecala na izbor devetog člana REM-a i da zastupnici u Skupštini nisu izabrali devetog člana REM-a iz kategorije nacionalnih manjina jer je Mađarsko nacionalno vijeće napravilo tehničku grešku zbog koje se nije vidjelo da njihov kandidat ima podršku 20 nacionalnomanjinskih vijeća.

Inače, kandidaturu Istvána Bodzónija podržala je većina nacionalno-manjinskih vijeća, među kojima i Hrvatsko nacionalno vijeće.

»Ta tehnička greška je onda pritiskana od ovih kandidata koji se sada žele povući. Nismo glasali za kandidata nacionalnih manjina jer smo htjeli ispraviti grešku. Nužno je da bude predstavnik onaj koji ima najveću podršku«, rekla je Simonović Bratić i dodala da predloženi kandidati Bošnjačkog nacionalnog vijeća i Albanskog nacionalnog vijeća nemaju podršku većine nacionalnomanjinskih vijeća.

Komentirajući najavljene ostavke rekla je da su četiri člana REM-a koji su najavili ostavke »viđeni kao predstavnici studentskih lista«.

»Oni koji se nalaze na političkim listama ne mogu biti članovi REM-a. Onda je situacija jasna kao dan, izbori su iza čoka i to je razlog što podnose ostavke«, kazala je Simonović Bratić.

Profesorica Dubravka Valić Nedeljković izjavila je da se s još troje članova tog tijela koji su najavili ostavke neće službeno povući iz REM-a samo ukoliko bude ponovljeno glasanje o devetoj grupi kandidata koju su predložila nacionalna vijeća nacionalnih manjina, prenijela je *Beta*.

»Nezavisni kandidati zalažu se za ponavljanje glasanja kako bi izbor članova Savjeta REM-a bio čistan način izlaska iz krizne situacije i vraćanje države u tokove etičnog, a ne politikantskog ponašanja«, navela je Valić Nedeljković za Udruženje novinara Srbije.

Ona je kazala da ponavljanje glasanja ne smatra nezakonitim postupkom već jednim načinom da se dođe do časnog rješenja, imajući u vidu prethodni proces glasanja.

»Mukotrpan proces izbora članova Savjeta REM-a je na kraju završen manipulacijom, i to baš kada je javnost bila na korak od toga da dobije Savjet REM-a, neophodan ovoj razuzdanoj medijskoj sceni. Krajnje je vrijeme da regulator počne raditi svoj posao, da napravi okvir u kojem će mediji biti prostor za debatu i stvaranje konsenzusa o kompliciranim, kontroverznim i konfliktnim pitanjima s kojima se danas suočavamo. Mediji trebaju dati prostor za dijalog, a ne za vikanje, omalovažavanje, psovanje i uništavanje karijera«, dodala je Valić Nedeljković.

J. D.

Vlada Republike Hrvatske

Imenovani novi članovi Savjeta za Hrvate izvan RH

Vlada Hrvatske je 13. studenoga donijela Odluku o osnivanju i imenovanju članova Savjeta mladih Hrvata izvan Republike Hrvatske te Odluku o izmjenama Odluke o osnivanju i imenovanju članova Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

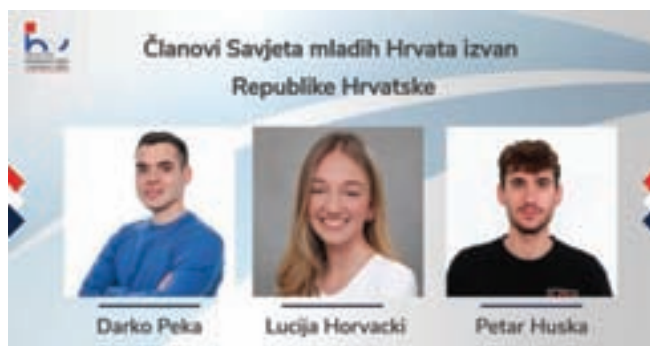
Savjet za Hrvate izvan Republike Hrvatske čine predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine, nacionalnih manjina te hrvatskog iseljenništva. Kao predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Srbije imenovani su **Petar Dujić**, **Renata Kuruc** i **Marin Piuković**.

Podsjećamo, Savjet je savjetodavno tijelo hrvatske Vlade u kreiranju i provedbi politika, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan granica Hrvatske. Članove Savjeta, pripadnike Hrvata izvan Hrvatske, imenuje hrvatska Vlada na prijedlog hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze. Riječ je o 65 predstavnika udruga, organizacija i institucija Hrvata iz cijelog svijeta, uvažanim u sredinama u kojima žive, angažiranim na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta, aktivnim u radu svojih zajednica te na unapre-

đenju odnosa s hrvatskom domovinom. Osim predstavnika Hrvata izvan Hrvatske, članovi Savjeta po položaju su i predstavnici državnih tijela, institucija te Katoličke crkve i organizacija civilnoga društva.

Imenovani su i članovi novoga tijela – Savjeta mladih Hrvata izvan Republike Hrvatske, koji se također bira na prijedlog hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze. Predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Srbije u ovom su sazivu **Lucija Horvacki**, **Petar Huska** i **Darko Peka**.

Savjet mladih je savjetodavno tijelo hrvatske Vlade, čija je zadaća jačanje hrvatskog identiteta među mladim generacijama Hrvata izvan Hrvatske, poticanje povezivanja i suradnje unutar hrvatskih zajednica diljem svijeta te promoviranje kulturnih, obrazovnih i poslovnih mogućnosti u Hrvatskoj. Čini ga 65 predstavnika mladih generacija Hrvata izvan Hrvatske, u dobi od 18 do 30 godina, te predstavnici državnih tijela, organizacija i udruga. Članovi Savjeta mladih imenuju se na mandat od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

H. R.

Predstavnici Hrvatske matice iseljenika u HNV-u

Delegacija Hrvatske matice iseljenika, u sastavu **Ivane Rora**, zamjenice ravnatelja, **Snježane Đuričković**, voditeljice ureda ravnatelja, te kolegice **Anite Bračić**, posjetila je 14. studenoga Hrvatsko nacionalno vijeće, gdje su održali sastanak s predsjednicom **Jasnom Vojnić** i njezinim timom.

Kako je objavio HNV, tijekom susreta predstavnici HMI-ja upoznali su se sa stanjem i prilikama u hrvatskoj zajednici te aktualnim potrebama i izazovima s kojima se ona suočava. Razgovaralo se i o projektima i programima koje organizira Hrvatska matica iseljenika, a u kojima pripadnici naše zajednice redovito sudjeluju. Posebno je istaknuta važnost nastavka uspješne suradnje te daljnje potpore budućim programima.

H. R.

Kulturna baština Bunjevaca bez granica održana u Subotici

Običaji, ples, glazba, govor...

Šest udruga iz Srbije i dvije iz Mađarske prikazale su različite elemente baštine bunjevačkih Hrvata: običaje, plesove, pjesme, nošnje, ikavski govor

Još u XVII. stoljeću dio bunjevačkih Hrvata naselio se u trokutu Subotica – Sombor – Baja. Iako su već više od jednog stoljeća (1921.) razdvojeni državnim granicama, potomci ove »grane« i danas nastoje održavati veze. To, među ostalim, čine i organiziranjem festivala *Kulturna baština Bunjevaca bez granica*, svake godine u drugome mjestu. Osmo izdanje festivala održano je u petak, 14. studenoga, u Subotici, gdje je domaćin bio HKC *Bunjevačko kolo*.

Kolaž običaja

U programu je sudjelovalo šest udruga iz Srbije i dvije iz Mađarske. Uz HKC *Bunjevačko kolo* nastupili su i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, HGU *Festival bunjevački pisama*, UBH *Dužijanica* i Hrvatska čitaonica iz Subotice, HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora, KUD *Rokoko* iz Čikerije i KUD *Svila* iz Gare.

Uvođenjem narativne poveznice, ovogodišnji program ponudio je jedan novi koncept. U središtu se tako našla ljubavna priča o mladom paru Mariji i Ivanu (naratori **Antonija Kujundžić** i **Marijan Rukavina**) ispričana uz

prikaz raznih običaja i svakodnevnih praksi kroz godinu (Prelo, Korizma, Polivači, Kraljice, Kolo na Dove, Kolo, Udvaranje pod pendžerom, Dužijanica, Bandašicino kolo, Svatovi). Kroz kolaž običaja predstavljeni su i drugi elementi bunjevačke baštine: plesovi, pjesme, nošnja i govor. Priču koja nas je vodila kroz program napisala je **Bernadica Ivanković** iz Hrvatske čitaonice.

Izazovi asimilacije

Pretpostavke su da je na sjeveru nekadašnje Bačko-bodroške županije u jednom razdoblju živjelo više od 100.000 bunjevačkih Hrvata. Taj je broj danas znatno manji. Unatoč izazovima asimilacije, bunjevački Hrvati u Mađarskoj još uvijek u KUD-ovima čuvaju svoju baštinu. Ističu važnost ovakvih manifestacija a značajni su im, kako dodaju, i susreti sa sunarodnjacima preko granice. Iz Mađarske su ove godine sudjelovala dva KUD-a, a jedan od njih je *Svila* iz Gare.

»Sadašnja formacija sastala se 2023. povodom Obiteljskog dana u Gari. Ovo nam je šesti-sedmi nastup od tada. Čast nam je biti na ovom festivalu. Ovo što prikazu-

jemo naučili sam od naših starih, imamo mješovitu skupinu, od djece do starijih generacija», kaže **Mirjana Rudić** iz KUD-a *Svila*.

HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora predstavio se također bunjevačkim plesovima.

»Večeras je nastupilo dvanaest plesača. Inače, imamo aktivnih 20-25 folklorša srednje generacije koji su vrlo zauzeti svojim poslovnim i obiteljskim obvezama. Dvije godine unazad radimo na reaktiviranju dječje folklorne skupine kako bismo uključili nove generacije. Inače, asimilacija je jaka, nije da smo na to prisiljeni, već nekako sâm tijekom života to donosi sa sobom. Asimilacija je najjača po pitanju našeg govora. Ekavica je u svakodnevici

zamijenila ikavicu, ne samo kod djece, mladih i srednje generacije, nego čak i kod starijih. Jedino je vjerski dio života taj gdje nema neke asimilacije», kaže predsjednik **Nazora Tomica Vuković**.

Prvo izdanje festivala *Kulturna baština Bunjevaca bez granica* održano je 2016. u Tavankutu. Tamošnji Gubec vrlo je aktivan u njegovanju i prezentaciji baštine bunjevačkih Hrvata.

»HKPD *Matija Gubec* večeras se predstavio s *kraljicama* i *kolom na Dove*. Njeguemo brojne običaje bunjevačkih Hrvata kroz godinu, uskoro slijedi adventsko vrijeme. I naši mladi članovi su vrlo voljni sudjelovati u tome, nastaviti njegovanje tih tradicija«, kaže **Darko Prčić** iz HKPD-a *Matija Gubec*.

Poseban značaj

Uz programe *Šokci i baština* i *Srijemci Srijemu* ovo je treća manifestacija od posebnog značaja koju organizira Hrvatsko nacionalno vijeće skupa s Fondacijom za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-fond*. Ove godine pokrovitelji su bili Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Grad Subotica, a manifestacija se

održava uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i medijsko pokroviteljstvo NIU *Hrvatska riječ*.

Festival je otvorila predsjednica HNV-a i saborska zastupnica **Jasna Vojnić**.

»Naziv 'Bunjevci bez granica' nosi dvostruku poruku. Ima poruku da prelazimo granice, dolazeći iz dvije države, ali i da rušimo one naše nevidljive granice koje sami sebi postavljamo i granice koje nas zatvaraju u uske krugove zbog kojih nekad zaboravimo koliko je naša baština vrijedna«, rekla je Vojnić.

Istaknula je i važnost udruga u očuvanju baštine.

»Potičem vas sve da ne budemo samo publika, već uzmite za ruke vašu djecu i uključite ih u udruge, sigurna sam da nećete zažaliti. Naše udruge kulture su te koje uz nas mogu dobro i lijepo odgajati našu djecu i sigurna sam da će vam jednog dana, kada budete gledali svoje unuke, to biti na ponos«, dodala je Vojnić.

U okviru festivala posjetitelji su mogli pogledati i izložbu »1.100 godina Hrvatskoga Kraljevstva – Tragom milenijske proslave u Bačkoj i Srijemu« u organizaciji ZKVH-a.

D. B. P.

Goran Karan, hrvatski pjevač, kantautor i glazbeni producent

»Sve te pisme moja su adresa«

Intervju vodila: Ivana Petrekanić Sič

*Kad pišem, pokušavam otkrit nešto o sebi, svijetu, odnosima. Najbolje su te pisme kad ti otkriješ nešto unutra, kad se dogodi nešto unutra što do tada nisi znao pa si osvijestio i nekako spretno spleo u taj ples glazbe i riječi. To me najviše zanima i to me nekako drži na prstima * Pusti ljude, neka sluša ko šta hoće, ti radi ono do čega ti je najviše stalo. I nisu važni puni stadioni, već ako tvoja jedna pisma napuni samo jedno srce, to je to, to je cila misija * Što se tiče koncerta, bilo mi je stvarno lipo i drugačije, i ono što je meni najveći izazov u životu jeste da svaki put kad pivaš, da se i nešto dogodi, da nije samo preživljavanje stare slave*

Jedan od najomiljenijih dalmatinskih kantautora, istaknuti glazbenik na regionalnoj sceni, **Goran Karan** gostovao je 13. studenoga u Subotici i u okviru koncerta pod nazivom *Zvuci Dalmacije* publici koja je do posljednjeg mjesta popunila Sinagogu priredio trenutke pune ljubavi i nostalgичnih sjećanja. Poznat po vanvremenskim baladama poput *Lipa si lipa*, *Kad zaspu anđeli*, *Kazna mi je što te ljubim*, *Prozor kraj đardina*..., sa svojim prepoznatljivim vokalom, jedinstvenim stilom te neiscrpnom energijom i toplinom, Goran Karan već desetljećima njeguje poseban odnos s publikom, koji se zasniva na iskrenosti i emocijama, a upravo je takva bila i ova večer.

Nakon koncerta u Sinagogi, koji je organiziralo Hrvatsko nacionalno vijeće, za naš je tjednik govorio o svom glazbenom putu, inspiraciji i neprolaznoj moći pjesme.

► **Ponovno ste u Srbiji, a u Subotici ste nastupili deseti put, no prvi put u jednom prekrasnom sakralnom objektu. Kakvi su Vam dojmovi nakon koncerta?**

Subotica je meni vrlo draga destinacija, sjajni ljudi, dobri prijatelji i odavde nosim divne uspomene. Svirali smo na raznim mistima, prvo je to bilo na Velikom prelu u Dvorani sportova 2009. godine, potom za Dan grada, mislim 2012., pa na Ljetnoj pozornici na Paliću itd. Ovo je prvi put da smo svirali u Sinagogi, koja je predivna dvorana i koja te »ispravi leđima«, jer je njena svrha molitva, tu se netko moli Bogu, znači nije sekularna već sakralna. Jako sam svjestan kad imam priliku pjevati u takvim prostorima i to mi je baš drago, a veliki je i izazov ozvučiti takve prostore koji su napravljeni izvanredno akustično, ali za zborove i orgulje, no čim doneseš bubanj unutra, ona je malo Afrike prodrlo u to. No, mi smo doveli našega ton majstora pa je sve skupa bilo na visini zadatka. Što se tiče koncerta, bilo mi je stvarno lipo i drugačije, i ono što je meni najveći izazov u životu jeste da svaki put kad pivaš, da se i nešto dogodi, da nije samo preživljavanje stare slave. Znači, bila je nova situacija, publika je s početka bila s poštovanjem i umjerena do distancirana (zbog potreba snimanja koncerta bilo je puno upaljenih svjetala), međutim mi smo to polako gradili i kad je publika osjetila povjerenje, pivalo se skupa i bilo je zaista sjajno.

► **Spomenuli ste veliku kulturnu manifestaciju bunjevačkih Hrvata – Veliko prelo, pa što za Vas znači susret s ovdašnjom publikom – Bunjevcima i ikavicom koja nas povezuje? Uz to, za ovaj Vas prostor povezuju i vrlo bliske rodbinske veze.**

Moj djed **Stipan** i baka **Marija** su 1946. godine napustili Ogorje Gornje, 37 km od Splita, i otišli su vlakom bez voznog reda u Bačku, točnije u Stanišić. Tamo je odrasla moja mater, njezinih pet sestara i dvojica braće od kojih je brat **Grgo** imao sina **Ivana** koji je bio ravnatelj vaše Novinsko-izdavačke ustanove. Tako da imam s te strane pokriće. Kad živiš dovoljno dugo, onda se dogode određene stvari, imaš određene uspomene. A opet, kako dolazim iz Dalmacije, tu ikavicu ljudi prepoznaju kao lipo sjećanje na nešto gdje im je bilo toplo, dobro, gdje je more, društvo i tako to. Znaju bit nuspojave da se ljudi zaljube i onda ta dalmatinska ikavica nosi sa sobom jednu notu emocionalne uspomene, nekakav suvenir i svaki put imam sreću što dolazim iz tog kraja. To nas na neki način i spaja, govor svakako. A zapravo pisma ka pisma je najveći nositelj riječi bilo kojega naroda. U ovom trenutku, uz digitalnu sveprisutnost portala i ostaloga, dosta klasične književnosti se ne čita, malo ko čita te stvari. Nažalost, takvo je vrijeme sada i sreća je da Europska unija koje je Hrvatska dio, bodri, podržava specifične šare svih svojih članova. O tome govori i pisma *Kuća naše pisme*, koju sam ostavio za sam kraj koncerta, za bis. Ta riječ sretno sljubljena s melodijom zapravo nosi kroz vrijeme taj jezik. Nosi tu glazbenu štafetu i to mi je stvarno divna situacija. Jer na koncertu je bilo jako puno Hrvata, ali bilo

je i Mađara, Srba, Slovaka. Nastupam na raznim mistima na svitu i to mi je ispunjenje, ne sna, jer nisam znao da se to može. Engleski jezik je super jer je vrlo jednostavan, međutim kad pivaš nešto na engleskom, ako ga znaš, razumjet ćeš ga i to je sve, ali nećeš ga osjetiti jer ti ne govori jezikom tvoje majke, oca i ljubavi. Velika stvar se dogodila na ovom koncertu za mene osobno, pogotovo u ovim vremenima kad se cili svijet vrlo ljulja i kad svi plešu na tankoj žici, vratit ljude na tvorničke postavke, koga voliš, ko ti je bitan, ona zadnja misao prije nego što zaspeš, to je ovaj put bila misao *Vagabundo benda* i moja.

► **Osvrnula bih se kratko na Vaše djetinjstvo. Što je to što ste iz njega, iz doma u kojem ste odrasli, zadržali kao najvažniju osobinu bez koje danas ne biste mogli biti autentični Goran Karan na sceni?**

Radoznalost. Želja za viđenjem svijeta dječjim očima. Sićam se jasno, to je baš onako centar grada, to je taj đardin iz pisma *Kraj đardina*, Strossmayerov park ili ti đardin, kako ga zovu u Splitu, tada se to zvala Naučna biblioteka – Znanstvena knjižnica, a sad je Umjetnička škola. To je jedna secesijska zgrada koja je napravljena 1903. Moja mater je tamo bila knjižničarka i imali smo stan u potkrovlju i onda bi se ja popeo na krov, nije mater to vidila, pokušavajući dokučiti šta se tamo iza četiri one ulice događa sa svitom. Danas kad sam se naputovo i svega vidija, lipo je to vidit i ositit al dva su oka malo i očeš to s nekim podijelit, to je najlipše. Danas mi je cila ta situacija sa čudima prirode i geografije nužno upletena u odnos, uvik je neki odnos s nekim, nešto, a ovo su stvarno neke lipe okolnosti. Znači radoznalost, dičje oči i dičje srce, želja za igranjem. Ja sam jedan zaigrani..., osam i pol godina dogodine slavim, mentalno.

► **Imate li neku trajnu inspiraciju za stvaranje glazbe i što Vas pokreće da i nakon toliko godina pronalazite nove izraze i projekte?**

Dok sam zainteresiran za to čime se bavim, sva su čuda svijeta moguća i to je tajna, to učenje, šta ima dalje, šta ćeš otkrit. U posljednje vrijeme su mi najbitniji stihovi, na to polažem najviše pozornosti kad radim. S obzirom na duboku mladost, kako sam reka imam 61 godinu, nikad ne znaš koji ti je koncert posljednji, međutim kad radim pjesme, dosad sam imao sreće da su nekako svezemene, i aranžmanom i stihovima i melodijom. Kad pišem, pokušavam otkrit nešto o sebi, svijetu, odnosima. Najbolje su te pisma kad ti otkriješ nešto unutra, kad se dogodi nešto unutra što do tada nisi znao pa si osvijestio i nekako spretno spleo u taj ples glazbe i riječi. To me najviše zanima i to me nekako drži na prstima. Jako puno i redovito pišem, a pogotovo mi je dobro došla covid, ajme što je to bilo dobro vrime. Nisi puno putova, bili su značajno manji prihodi ali su bili značajno manji i rashodi. Kako sam autor, tako su određena polja koja sam sijao godinama urađala plodom i steka sam neke redovite radne navike što je u okviru bavljenja glazbom i putovanjima vrlo teško. Tako da zanima me šta ima dalje, a kraja nema. Uvijek nalazim nešto i želim svima da nađu nešto jer bez toga počneš ponavljat, a najvažnije je

da stalno nešto učiš. Kad doplivaš do 50. godine svoga života, kažeš – dosta sam se namorala i onda vidiš da zapravo možeš početi ponovo šta očeš jer si napravila sve što si triba, ali sad možeš šta bi ti tija. Istina, sporije učiš jer si stariji, ali si mudriji.

► **Moglo bi Vas se nazvati čuvarem i promotorom mediteranskog popa. Nastavili ste tradiciju velikana dalmatinske šansone poput Olivera Dragojevića, a posebno treba istaknuti Vašu suradnju s jednim od najznačajnijih hrvatskih skladatelja Zdenkom Runjićem. Je li se uz njega dogodila kod Vas promjena pravca glazbe?**

I tada sam bio, a i sada sam i roker i još uvijek ima u meni svih vrsta divljači. U mom životu prvo je bila akustična gitara uz koju idu lipe pisme, balade, romantične, to je bilo vreme kad se izlazilo s gitarama naveče vanka, i onda kad su počele bujat bubuljice onda tražiš svoje mjesto u društvu i ističeš se energijom mladosti koja sasvim priliči pubertetu, adolescenciji i svemu ostalome. To sam radija koliko sam moga i ne moga. Međutim, imo sam cilo vreme ambivalentnu situaciju jer su meni bile drage pjesme velikoga **Zdenka Runjića** s kojim sam imao prilike raditi, i prije nego što smo radili i neovisno o tome što smo radili, on je meni bija najdraži kompozitor. Na neki meni najbliži način uspija je uglazbit neke pisme, uspija je opivat more i prenijeti emocionalni doživljaj Dalmacije na meni najdraži način. Kod njega dur, koji je vedar, ima sjetu, a mol ima radost, naša bi nekako tu lipotu. Tako da sam znao pivat *Let the sunshine* i *Galeb i ja* ili *Čale moj* i *Solder of fortune* od *Deep Purplea*. Imo sam uvijek potrebu izraziti se na svaki meni dohvatljiv način, sve što sam osjetio u određenoj pismi, ako mi je dobra, stvarno mi nije bilo bitno. Osim toga, vrlo je bitno, kad formiraš svoj javni lik, da je ljudima jasno šta ti nosiš. Svirao sam u bendu *Big blue* sedam godina, a paralelno sam svirao po kafićima, osam godina sam svirao na ulici. Volim i klasiku, volim etno glazbu. Postale su mi te traperice malo preuske za sve što sam ja tija, prestao mi je biti bitan oblik te glazbe, forma, može ovako, može onako. Osim toga, kako postaješ zreliji, tako si na neki način mirniji i priželjkivanim rezultatom zadovoljniji. Ja se mogu ljutiti samo 15-20 minuta dnevno i to bi bilo sve od rokenrola, jer ti u rokenrolu moraš nekako naći svoje mjesto, pokazati se, ispružiti se junački. To je super i sjajno, ali je to samo jedan od slojeva koji me glazbeno čine. Važno je jako ne pivat to što ti se ne sviđa, moraš biti što je moguće bolji profesionalac i vještina je nužno potrebna, ali ako vještina prevlada suštinu, onda ostaje taština.

► **Vaše pjesme poput *Kada zaspu anđeli*, *Lipa si, lipa*, *Ja sam samo vagabundo...* postale su klasici i dio života mnogih generacija. Koja je, po Vašem mišljenju, tajna njihove, da kažemo bezvremenosti?**

Tajna je u tome da se nešto u tim pjesama stvarno dogodi na način da svaka generacija poželi izraziti dubok osjećaj nekome s tom kompozicijom, da prenese to što osiđa. Imao sam čast pjevat na turneji »Tragom Olivera«, bili smo u Australiji na tri fenomenalna koncerta u tri

predivna teatra, po tri tisuće ljudi. Omladina, ljudi srednjih godina i stariji ljudi, svi znaju tekstove napamet, a nisu ih učili iz lektire na silu. **Oliverova** pisma ima tu jednu nijansu, jednu finoću, koja mi je pomogla na ovom koncertu u Sinagogi, jer subotička publika također zahtijeva određene predradnje prije no što se otvorimo i to mi se jako svidilo. Znaš šta se dogodi? Dogodi se to da čuješ neku pismu i da se značajno poljubiš s nekim i onda tim poljupcem zapravo ti oživiš tu pismu, ne naopako. Pisme su tu, al dok ih ljudi ne ovjere svojim životom... E pa, ima bit da sam dobija, jer sam uvijek ima više sriće nego pameći, pisme uz koje se lakše voli i ljubi.

► **U Vašim pjesmama ima puno ljubavi, boli, ali i topline. Da biste ih prenijeli, vraćate li se tijekom pjevanja u trenutke vlastitih takvih osjećanja ili se oslanjate na imaginaciju?**

Sve te pisme moja su adresa. Imaš situaciju kad nemaš adresu za pismu, ali ako je dovoljan broj puta otpivaš, onda će ti se dogoditi to. Znači, moraš stvarno paziti šta govoriš i ako tu mantru izgovoriš nekoliko puta, dogoditi će se. Je, sve su imale svoje likove, odnose itd., pogotovo dok snimaš te pisme je bitno imati usredotočenost na to kome ti to šalješ i obraćaš se. Ono što je interesantna pojava je da toj osobi to može biti nebitno. Tebi može srce puknuti na sedam dijelova, no to nije loše za pismu i za publiku, jer publici je svejedno – neka pati malo, ajde brate mili, dosta si se nauživao. Imaju, kažem, imena, lica, uspomene, odnose, sve to postoji i sve to je živa istina. Da, upravo ta istina. A ljubav, znaš, ostavi posljedice, budu neke te stvari koje su neriješene pa raskopavamo te rane i to s velikom radošću i mazohizmom. Manje-više svatko u životu ima, kroz formativni razvoj, osobu s kojom nije završila priču. Otkrio sam da sve ljude koje sam volija, još uvijek zapravo negdje volim. To sam otkrio u snovima, jer sam sanjao neku osobu i zapitao sam se otkud sad ona. I to nije ona koje bi se prve sjetila, ili druge, ali onda shvatim da sam bio zaljubljen u nju. Koga si ikad volija, toga još uvijek voliš. Srce je kao hard disk, u njemu su megabajti ljubavi, uspomena i dojmova koji su ti jaki, a ako te neko ostavlja, a ti ga još voliš, super, ne može ti više ništa, pa ti si dobitnik u toj priči koliko god ti teško bilo.

► **Kako doživljavate promjene u glazbi danas – nove trendove, digitalni svijet, generacije koje glazbu možda doživljavaju drugačije nego Vaša publika nekada?**

Svaka generacija i svaki čovjek ima pravo odabrati šta ga privlači. Ne samo pravo, reka bi čak i dužnost. Mi smo vjerojatno bili na smetnji svojim roditeljima oko toga, ova generacija ima nešto što njih zanima, pa će oni dobiti dicu s kojom se neće složiti oko svega. Uvijek je ta protekla generacija imala nešto bolje, ali treba se dobro pogledati u ogledalo. Inače to ogledalo je jedan sjajan aparat, to je sredstvo koje može popraviti svijet. Pusti ljude, neka sluša ko šta hoće, ti radi ono do čega ti je najviše stalo. I nisu važni puni stadioni, već ako tvoja jedna pisma napuni samo jedno srce, to je to, to je cila

misija. Ne kažem, nešto mi se nekad sviđa, nešto mi se ne sviđa. Problem prevelikog iskustva je što si vidiš veliki broj obrazaca i što se ne susrećeš prvi put s nekim stvarima, tako da kad čuješ da je neko u ovom trenutku, zbog svoje sudbine, velika zvijezda, možda tebi to i nije toliko bitno. Ali našao sam da ima fenomenalne muzike i ja tako raskopavam po internetu, uzeo sam Youtube premium da mi ne smetaju reklame i odvlače pozornost. Ljudi obično kukaju da je svega puno, al ovo vrime je najbolje vrime u ljudskoj povijesti što se tiče tih stvari, sve naše želje hrpimice su ispunjene. Sve je to čudo, pitanje je samo kako ga mi koristimo. Tehnologija je tu da ti pomogne i da ti ispune želje, a do tebe je hoćeš li to iskoristiti kako treba.

► **Koju ulogu ima umjetnik u današnjem društvu i smatrate li da glazba i dalje ima moć da mijenja ljude i oblikuje svijest?**

Kako kome i kako kad. No, glazba je temeljna potreba i to nikad neće prestati biti bilo kojim medijem da se prenosi. Svaka generacija će naći način, glazbeni, aranžmanski i tehnološki za reći volim te i pusti me na miru.

► **Razlikuje li se današnji Goran Karan vagabundo u odnosu na onog s početka glazbene karijere?**

Razlikuje se tjelesnim oblikom i iskustvom učenja na svojim i donekle na tuđim pogreškama, ali duša u tebi ne stari. Ona je uvijek u sada i ostaje ista.

► **Što volite raditi kada se ne bavite glazbom, što Vas ispunjava?**

Priroda, igra. Mi smo muški malo jednostavniji karakteri, imamo te zajedničke rituale, obrede. Nogomet – I do speak football, između ostaloga. Kad sam reka igra, postoji igra picigin, igraju ga petorica u plićaku do gležanja, igramo ga na piščanoj plaži Bačvice, di oguljenu i dobro obrušenu tenisku lopticu bacamo jedno drugom ali tako da moraš skočiti, letiti 20 metara dalje. Pri tome nema rezultata, nema pobjednika, ali je toliko zabavno da ti ne mogu reći. Znači, igra svakako, čitanje; prevodim neke stvari s engleskog pa usput ako je nešto duboko, dosta o tome razmišljam, jako volim pričati s ljudima o njihovim životima, volim putovati.

Ljudi moji, ovo sve s čime se ja bavim je samo da biste bili iskreni jedni s drugima, da se sitite šta sve imate, da se ne budi ponos nego zahvalnost. Život nije generalna proba, to je sad to i nemojte posli da vam bude žao što nekom nešto niste rekli jer ste bili preponosni.

Četvrta regionalna konferencija transporta, logistike i lanca opskrbe
– »Puls logistike u regiji 2025«

Transport i logistika »krvotok ukupnog ekonomskog sustava«

»Postoji mogućnost suradnje na svim poljima. Želimo obnoviti neke stare pravce koje smo ranije koristili i koji će se, nadamo se, uskoro ponovno aktivirati«, kazao je Matej Kutle iz Luke Split

Bez regionalne suradnje nema pouzdanih koridora, ubrzanog protoka robe ni održivog ekonomskog rasta, zato je regionalno povezivanje ključ uspjeha. Ovim je riječima otvorena četvrta Regionalna konferencija transporta, logistike i lanca opskrbe – »Puls logistike u regiji 2025«, koju u partnerstvu organiziraju Privredna komora Srbije, Confindustria Serbia, Slovenski poslovni klub, predstavništvo Hrvatske gospodarske komore u Srbiji te Helensko privredno udruženje Srbije. Konferencija već četvrtu godinu zaredom predstavlja mjesto na kojem se povezuju ideje, iskustva i rješenja koja oblikuju budućnost transporta, logistike i lanca opskrbe u regiji. Kao i prethodnih godina, cilj je prepoznati izazove, otvoriti prostor za dijalog i ponuditi konkretne preporuke koje će pridonijeti razvoju logističkog sektora u Srbiji i šire. Konferenciju su otvorili zamjenik predsjednika Privredne komore Srbije **Mihajlo Vesović**, direktorica Udruženja talijanskih industrijalaca – Confindustria Serbia **Irena Brajović**, predsjednica Slovenskog poslovnog kluba **Danijela Fišakov**, zamjenica ravnatelja Predstavništva

Hrvatske privredne komore u Srbiji **Marija Radulović** i potpredsjednik Upravnog odbora Helenskog privrednog udruženja Srbije **Vuk Dapčević**. Prisutnima se obratio i Nj. E. **Luka Gori**, veleposlanik Italije u Srbiji, koji je u uvodnom izlaganju naglasio strateški značaj talijansko-srpske suradnje u području prometne infrastrukture.

Poslovni interesi i granice

Mihajlo Vesović rekao je kako su, u trenutku kada je pokrenuta ova ideja, još uvijek bili pod dojmom situacije koja je obilježila vrijeme koronavirusa te su bili svjesni da su transport i logistika jedna od najpogođenijih djelatnosti, što je uvjetovalo i sve ostale poslovne procese.

»Interesiranje koje pokazuje svi vi koji ste već četvrtu godinu ovdje samo dokazuje da smo na pravom putu. To govori koliko su transport i logistika prestali biti prateća djelatnost te su postali krvotok ukupnog ekonomskog sustava. To je mjesto gdje se prelamaju sve pozitivne i negativne strane biznisa. Transport i logistika kritična

su i ključna infrastruktura modernog poslovanja, jer globalna ekonomija funkcionira kao jedna mreža. Troškovi logistike direktno se preslikavaju na konkurentnost kompanija i cijenu proizvoda, a stabilnost transporta i logistike postala je geopolitičko pitanje«, rekao je Vesović.

Marija Radulović istaknula je tijekom pozdrava sudionicima da je svima jasno kako biznis ne poznaje granice.

»Suština je u povezivanju i spajanju regija, jer transport i logistika nisu neki sporedni segment privrede, nego vrlo važna žila kucavica koja povezuje cijelu regiju. Povećava se broj zemalja sudionica naše konferencije, širimo regiju i brišemo granice kada je riječ o poslovanju. Prve godine imali smo luku Rijeku, sada su tu *Luka Split* i *Pavelić prijevoz*. Važno nam je da ljudi prepoznaju značaj transporta i logistike. Drago nam je što proširujemo regiju – priključuje nam se Grčka, a sljedeće godine očekujemo Albaniju, Crnu Goru i Mađarsku. Cilj nam je obuhvatiti cijelu regiju kako bi se tok robe i dobara kretao uz što manje problema«, naglasila je Radulović.

Rukovoditelj komercijalnog odjela *Luke Split* **Matej Kutle** za naš je tjednik izjavio kako su ovakve konferencije iznimno korisne jer omogućuju međusobno povezivanje i stvaranje novih poslovnih kontakata.

»Postoji mogućnost suradnje na svim poljima. Želimo obnoviti neke stare pravce koje smo ranije koristili i koji će se, nadamo se, uskoro ponovno aktivirati. U sjevernijem dijelu Hrvatske, u luci Kopar u Sloveniji i u luci Trst postoji poprilična gužva, stoga se mi nudimo kao alternativa za rasterećenje tih pravaca kako bismo ubrzali tokove robe. Najgore je kada teret ili roba stoje na čekanju – to su uvijek najveći troškovi. Zato planiramo uskočiti i pomoći ubrzanju logističkog pravca prema Splitu. Najveći izazovi su uvijek u području željezničkog transporta. *Luka Split* spojena je na TEN-T koridor, tako da se nadamo da će kroz određeni period doći i do elektrifikacije, čime bi se znatno smanjila razlika u cijeni u odnosu na ostale luke s elektrificiranim prugama. To je trenutačno naša najveća zapreka, ali ujedno i najveća prilika za sklapanje novih poslova u budućnosti«, rekao je Kutle.

Panel diskusije

Prošlogodišnji Sporazum o osnaživanju žena u logistici dobio je nastavak kroz prvi panel posvećen ulozi i napredovanju žena u ovom sektoru, uz razmjenu primjera uspješnog liderstva i programskih inicijativa za njihovo profesionalno jačanje. Panelistica iz Hrvatske **Katarina Pavelić**, logistička menadžerica tvrtke *Autoprijevoznik Đuro Pavelić*, istaknula je kako je prihvatila poziv Gospodarske komore da sudjeluje na konferenciji jer je željela biti dio panela »Žene liderice«.

»To je ono što nas okružuje i ono što želimo promovirati – logistika je posao prikladan i za žene, ne samo za muškarce. Malo je žena u logistici i treba nas biti više. Sama struktura posla jest zahtjevnija, stoga se žene rjeđe odlučuju za ovakva zanimanja, ali nadamo se da će se to u budućnosti promijeniti. Naša firma posluje s brojnim kompanijama iz Srbije, ovo tržište nam nije strano i vjerujem da ćemo samo širiti našu suradnju.«

Poslovni tajnik Hrvatske gospodarske komore – Županijske komore Slavonski Brod **Tomislav Tekić** već drugu godinu sudjeluje na konferenciji na poziv kolega iz beogradskog predstavništva.

»Odazvali smo se pozivu i moram priznati da čujemo i vidimo mnogo dobrih stvari, novih ideja i tema koje su ključne za budućnost i Balkana i Europske unije. Cilj nam je međusobno se povezati. Ono na čemu trebamo raditi u odnosima Srbije i Hrvatske jest granični prijelaz Bajakovo – mnogo je stvari koje se mogu poboljšati, uključujući otvaranje novog prijelaza te ubrzanje prometa, koji se našim ulaskom u schengenski prostor dodatno zakomplicirao. O tome se mora razgovarati upravo na ovakvim poslovnim susretima i tražiti potencijalna rješenja.«

Četvrta konferencija »Puls logistike u regiji 2025« okupila je brojne predstavnike međunarodnih organizacija, logističkih operatera i kompanija koje oblikuju tržište: *MSC, Luka Split, Fercam, Luka Koper, Nelt, Agroglobe, Maersk, Coca-cola HBC, AD Intereuropa, LogiStar, Triglav osiguranje* i druge, koje su podijelile iskustva i primjere dobre prakse u jačanju otpornosti lanaca opskrbe i unaprjeđenju logističkih usluga. Tijekom tri panela i posebnih fokus-sesija sudionici su razgovarali o ključnim temama koje oblikuju budućnost industrije, poput zelenih koridora, suvremenih modela transporta, automatiziranih logističkih procesa te inovacija koje mijenjaju operativnu učinkovitost i održivost lanaca opskrbe. Zaključci konferencije bit će objedinjeni u Izvještaju s preporukama za unaprjeđenje regionalne infrastrukture, ubrzanje digitalne transformacije i razvoj zelenih koridora, koji će biti dostavljen relevantnim institucijama i dionicima.

Ivan Ušumović

Crnilo u mraku

Bila je to klasična sačekuša, onakvu kakvu imamo prilike gledati na filmovima.

Ovim riječima sedamdesetjednogodišnji **Lj. Z.** opisuje napad trojice mladića na njega i njegovog druga **H. R.** kada su se 12. studenoga vraćali s građanskog prosvjeda u znak podrške **Dijani Hrka**. Kako kaže, napad se dogodio ispred njegove kapije, u mraku (ulična rasvjeta, koja inače radi, tada nije funkcionirala) kada su trojica mladića nasrnuli na njih. Lj. Z. kaže da ga je jedna osoba srušila na asfalt i šutirala ga dok je njegov drug prošao gore jer su ga ostala dvojica raskrvavila. Sreća u tom slučaju bila je, kaže, što je u tim trenucima naišlo dvoje prolaznika, pa su se napadači odmah razbjegli.

Napad pred svojom kućom bio je drugi te večeri jer mu je prethodilo nasrnuće jednog mladića, Lj. Z. kaže da ima otprilike 25 godina, preko puta Nove općine neposredno nakon završetka prosvjeda, ali je sretna okolnost bila ta što mu je bicikl poslužio kao neka vrsta štita od mogućih ozbiljnih posljedica.

Lj. Z. kaže da slučaj nije prijavio policiji, ali je u dogovoru sa svojim drugom angažirao odvjetnika i nastavak priče najvjerojatnije će uslijediti u prostorijama Osnovnog javnog tužiteljstva u Subotici. Za to vrijeme, naravno, i sami su se raspitali o potencijalnim napadačima i došli do spoznaja koje će, moguće, biti od koristi u utvrđivanju činjenica i identiteta počinitelja.

Da je riječ samo o ovom slučaju, vjerojatno bi se mogao okvalificirati kao jedan od izoliranih incidenata u inače »mirnom gradu«, kako ljudi sa strane najčešće opisuju Suboticu. Međutim, večer prije toga subotičku dopisnicu agencije **Beta Nataliju Jakovljević** i njezinu kolegicu ispred sjedišta Srpske napredne stranke u Subotici okružile su također tri osobe »u crnom«, ne dopuštajući im da fotografiraju skup pristalica ove stranke i zgužvavši joj novinarsku iskaznicu portala **Magločistač**, za koji primarno radi. O tome što se tjedan dana ranije dogodilo našem sugrađaninu **Miroslavu Evetoviću**, odnosno fasadi njegove kuće, već

smo pisali i javnost za sada nije upoznata kako se istraga odvija. Ako se uopće odvija.

Onaj dio javnosti koji se svakodnevno dobrovoljno mentalno truje *Informerom*, *Pinkom*, RTS-om i ostalim razglasima s javnom frekvencijom naravno pojma nema o ovim slučajevima kao što pojma nema niti o mnogo grubljim detaljima koji se ovih dana događaju poglavito u Novom Sadu. Neće na *Informeru*, *Pinku*, RTS-u i ostalim razglasima vladajuće stranke vidjeti slike udaranja policijskim štitom osamnaestogodišnjeg mladića koji u slobodno vrijeme donosi nagrade s matematičkih ili natjecanja iz područja fizike; neće iz te reality kanalizacije na svjetlo dana izaći svjedočenja očevidaca o prebijanju djevojaka i žena, kao što u njihovim studijima neće gostovati pravni eksperti koji će javnosti objašnjavati da je privođenje malodobnog sina **Milomira Jaćimovića** protuzakonito iz više razloga: niti je za to izdan nalog, niti mu je pročitano, niti je imao odvjetnika kada je s njim planiran obavijesni razgovor... Ništa od toga hipnotizirane spužve na *Informeru*, *Pinku*, RTS-u i ostalim agitprop razglasima neće saznati kao što im na pamet neće pasti da se zapitaju otkud se jedino kamera *Informera* našla u trenucima kada je vijećnik novosadske Skupštine grada **Miša Bačulov** pušten na slobodu da bi ga istog trenutka sačekala policija i ponovno ga privela.

Subotički slučajevi verbalnih, izravnih tjelesnih ili napada na imovinu dio su šire slike opasne eskalacije nasilja koja se ovih dana valja diljem zemlje, a čiji se epicentar nalazi u Novom Sadu. Ma koliko različiti bili po detaljima, bar dva od navedena tri u dlaku su ista: počinitelji su znali koga, kada i gdje treba napasti ili mu nanijeti štetu. A to onda otvara brojna pitanja, nagađanja i zebnje, od onih je li riječ o individualnim motivima ili pak targetiranju »nepodobnih« sugrađana koji svoje pravo na neslaganje s politikom aktualnog režima dva-tri desetljeća unazad svakodnevno koriste prisustvom na građanskim prosvjedima ili pak kritikom na društvenim mrežama. I to kao primjer ostalima da razmisle o tome vrijedi li svake večeri izlaziti kod *Patrije*, zviždati i šesnaest minuta šutjeti i pitati se u sebi jesam li ja možda sljedeći?

Neobjašnjiva lakoća farbanja (i postojanja) murala **Ratku Mladiću** ili pak onom preko puta bivše Tvornice bicikala *Partizan* odgovor o motivima počinitelja vuče k onom »neko to od gore vidi sve« i onda preko mrčnih trojki vuče konce. Stoga su i riječi Lj. Z. da nakon onoga što mu se dogodilo osjeća da mu je sigurnost ugrožena ne samo realno utemeljene, nego nameću i pitanje kako od onih koji ovih dana sladostrasno pjevuše *Pošla majka sina da potraži* u isto vrijeme tražiti i pravdu. To, u ovakvim okolnostima, jednostavno ne ide.

Z. R.

Radovi na opremanju prostorija udruge u Šidu

HKD *Šid* gradi svoj novi dom

»Želja nam je omogućiti ugodan boravak ljudima s mogućnošću druženja, ne samo na kulturnim događajima i blagdanima, nego svakodnevno«, kazao je Josip Pavlović

U želji da što prije uredi prostor kuće koja je kupljena u lipnju zahvaljujući Vladi Hrvatske i Hrvatskom nacionalnom vijeću iz projekta »Sagradi mlin gdje je voda«, vodstvo HKD-a *Šid* počelo je uređenje prostora i nabavu opreme za pohranu slika i knjiga.

Za novi prostor šidske udruge nabavljen je dio stolova i stolica potrebnih za održavanje sastanaka i književnih večeri. Kupljene su i police za pohranu slika nastalih na likovnim kolonijama koje su smještene na katu, a ispred kuće postavljena je oglasna ploča na kojoj će uskoro biti ispisan naziv udruge i ostale informacije na latinici, ćirilici i engleskom jeziku.

»Sredstva za oglasnu ploču donirali su **Martin i Ilir Prekpaljaj**, sinovi pokojnog **Franje Prekpaljaja** osnivača i aktivnog člana udruge. U tijeku je izrada druge ploče koja će biti postavljena iznad ulaznih vrata. Na njoj će biti napisano tko je kupio kuću, kada je predana Društvu na korištenje, kao i ostali detalji vezani za kupnju kuće. Sredstva za drugu ploču donirao je naš dugogodišnji član **Zdravko Bojanić**, odvjetnik u mirovini iz Hrvatske. Ostala sredstva za radove i nabavu potrepština donirali su pojedinci, članovi udruge i vlasnici nekoliko poduzeća u šidskoj općini«, kazao je predsjednik udruge **Josip Pavlović**.

Oglasna ploča je postavljena i ona će služiti za informiranje o događajima u udruzi za one članove koji ne koriste internet, ali i za širu javnost kako bi se mogli upoznati s aktualnostima u Društvu.

»Moramo kupiti još nekoliko polica kako bismo mogli sortirati slike po tehnikama i motivima kojima su naslikane. Ostale prostorije planirane su za smještaj nošnji i muzičkih instrumenata«, kaže Pavlović.

Društvo ima više od 1.000 knjiga koje su trenutno smještene u kutije. Budući da je u udruzi osnovana knjižnička sekcija, planirano je da se uskoro kupe police za knjige.

»Planiramo književnu večer 18. prosinca, posvećenu 95. obljetnici rođenja prof. dr. sc. **Bogdana Mesingera**. Književnu večer vodit će prof. dr. sc. **Helena Sablić Tomić**. Tada ćemo predložiti da se knjižnica nazove po dr. Bogdanu Mesingeru. On je rođen u Šidu, gdje je i završio osnovnu školu, i mislim da je zaslužio da se knjižnica nazove po njemu«, navodi Pavlović.

Planova, ideja i volje ima. Sve drugo ovisi od financijskih sredstava. Kako kažu, manje intervencije uradit će sami, a za veće kao što su zamjena oluka i stolarije, sačekat će pomoć institucija.

»Važno nam je da su prostorije dostupne svima. Planiramo osigurati internet, pretplatiti se na *Hrvatsku riječ* i druge tjedne časopise te otvoriti vrata naših prostorija. Želja nam je omogućiti ugodan boravak ljudima s mogućnošću druženja, ne samo u povodu obilježavanja kulturnih događaja i blagdana, nego svakodnevno«, istaknuo je na koncu razgovora Pavlović.

S. D.

Koncert HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume za Dan društva

Proslavljeno 122 godine rada

»Ova godina bila je jedna od najintenzivnijih što se tiče rada udruge. Tijekom zime obnovili smo i započeli rad folklornog odjela«, kazao je Zdenko Lanc

Cjelovečernjim koncertom u dvorani rumskog Kulturnog centra *Branica Crnčević* HKPD *Matija Gubec* iz Rume obilježilo je Dan društva 15. studenog. Ove godine rumaska udruga obilježava 122. obljetnicu kontinuiranog rada. Tradicija duža od stoljeća svrstava je među najstarije udruge u Vojvodini. Osim Velikog tamburaškog orkestra i škole tambure, koja je godinama bila okosnica rada Društva, s ponosom ističu da su ove godine obnovili rad folklornog odjela.

Uz tamburaše i folklor

U rumskoj udruzi ističu da im je ova godina bila jedna od najintenzivnijih u radu.

»Tijekom zime obnovili smo rad folklornog odjela. Drago mi je što je taj trud dao rezultate i što smo kroz ples u prilici predstaviti publici i taj dio naših običaja. Folklorni odjel je prije postojao u udruzi, ali je prestao s radom krajem 80-ih godina. Nažalost, u to ratno vrijeme mnogi su napustili Rumu i sa sobom odnijeli nošnje. Ostao je samo mali dio. Bio nam je veliki izazov pokrenuti folklor, ali hvala Bogu uz veliki trud, volju i rad folklorni odjel je počeo raditi. Probe se redovito održavaju. HKC *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice posuđuje nam nošnje za nastupe i zahvaljujemo im na tome«, kazao je predsjednik udruge **Zdenko Lanc**.

Veliki tamburaški orkestar nastavio je s radom i ove godine pripremio je tri koncerta.

»Osim redovnog godišnjeg koncerta kojeg smo održali proletoš, ove godine imali smo koncert na rumskom *Kulturnom letu* te redovan koncert povodom Dana društva. Trebalo je pripremiti repertoar za tri nastupa u Rumi, opravdati povjerenje publike, jer su navikli čuti nešto novo. Zahvaljujući dirigentu **Preddragu Pavloviću**, koji je napisao divne aranžmane ali i tamburašima koji su redovito čak tri puta tjedno dolazili na probe, uspjeli smo se dobro pripremiti. Radili smo i promociju za školu tambure i folklora. I dalje ćemo raditi na tome i poticati roditelje da dovode svoju djecu u Društvo i uključe ih u rad sekcija. Sve je besplatno zahvaljujući pokroviteljima, Općini Ruma, Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, HNV-u, te pokrajinskim tajništvima. Uz njihovu pomoć uspijevamo održati rad i kvalitetu. Sudjelovali smo na natječaju Središnjeg državnog ureda, od HNV-a također očekujemo određena sredstva koja će nam dobro doći za kupovinu nošnji. Već smo kontaktirali određene ljude koji izrađuju nošnje i očekujem ovih dana da ih

počnu izrađivati kako bismo ih kompletirali u idućoj godini», kazao je Lanc.

Prvi i jedini pisani trag, zapisnik upravnog odbora, o osnivanju Pučke čitaonice datira iz 1903. godine. U sačuvanim pisanim dokumentima o aktivnostima udruge iz 1919. godine navodi se da je Hrvatska ratarska čitaonica osnovana 11. svibnja 1919. godine kao i da Hrvati na Bregu osnivaju Hrvatsko pjevačko društvo *Jedinstvo* 20. svibnja 1919. godine. Zajedno s Hrvatskom ratarskom čitaonicom rade uz pomoć Hrvatske seljačke zadruge.

Hrvatska ratarska čitaonica mijenja ime u HKPD *Matija Gubec* 12. srpnja 1951. godine. Ne postoje službeni podaci kada je tamburaški orkestar počeo s radom. Pretpostavlja se da je to bilo 30-ih godina prošlog stoljeća. Postoji službeni podatak da je tamburaški orkestar osnivač Jugoslavenske tamburaške muzike u Osijeku, 1937. godine. U poslijeratnom razdoblju tamburaški orkestar Društva u gradu je svirao povodom različitih humanitarnih akcija, prigodnih svečanosti po kolektivima te povodom državnih praznika. Cijeneći dugogodišnju tradiciju amaterskog muziciranja u Rumi, Savez muzičkih društava Vojvodine odlučio je da mjesto održavanja budućih festivala muzičkih društava Vojvodine bude u ovom gradu. Tamburaški orkestar HKPD-a *Matija Gubec* aktivno je sudjelovao na svim do sada održanim festivalima, a u svojoj dugoj povijesti imao je brojne nastupe u Srbiji i inozemstvu.

Stožer kulturnog života

Rumska udruga uspješno surađuje s drugim udrugama diljem Srbije, kao i s udrugama iz susjednih zemalja. Ove godine gosti su bili članovi KUD-a *Vesela šokadija* iz Gundinaca. Muška pjevačka grupa *Zuce* predstavila je publici izvorne pjesme.

»Prošle godine organizirali smo natjecanje u proizvodnji domaće rakije. Gosti su nam tada bili naši prijatelji iz HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume. Tada smo započeli suradnju i dogovorili se da dođemo kod njih u goste. Sretni smo i drago nam je što smo ovdje. Volimo se družiti. Ovdje smo uspostavili kontakte i upoznali se i s članovima drugih udruga s ovog podneblja. Očekujemo proširivanje suradnje i s njima. Iduće godine u lipnju imamo manifestaciju pod nazivom *Šokački susreti*. Tijekom tri večeri sudjeluje desetak udruga i bit će nam drago da nam članovi rumske, ali i drugih udruga, dođu u goste«, kazao je predsjednik KUD-a *Vesela šokadija* **Drago Knežević**.

U svom obraćanju v. d. ravnatelja ZKVH-a **Josip Bako** kazao je da je HKPD *Matija Gubec* jedan od stožera kulturnog života među Hrvatima u Srijemu.

»Ne samo što je udruga stara, ona je vrlo živa i jedan dobar primjer redovitog rada i funkcioniranja budući da članovi imaju svakodnevne aktivnosti u svojim prostorijama. Nažalost, mali je broj udruga koje imaju redovite aktivnosti. Mi znamo prepoznati i cijiniti rad udruga i zbog toga sam

ovdje kako bih ih podržao. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata ima dugogodišnju suradnju s vodstvom rumske udruge. Sudjelovali su na glazbenom albumu koji smo izdali pod nazivom *Tamburaški troplet vojvođanskih Hrvata* na kojem je predstavljena bogata nematerijalna kulturna baština kroz sviranje i pjesmu među Srijemcima, Šokcima i Bunjevcima kroz petnaest tradicijskih skladbi. Trudimo se održavati suradnju redovito a tako će biti i u budućnosti«, istaknuo je Bako.

Koncertu su nazočili i predstavnici lokalne samouprave Općine Ruma. U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su i solisti **Katarina i Milica Atanacković, Marija Benčić, Darko Matešić i Albin Likaj**. Koncert je završen tradicionalno zajedničkom izvedbom pjesme *Moj kićeni Srem* **Josipa Jurce**.

S. D.

Završen projekt HKPD-a *Bela Gabrić*

Edukativne aktivnosti koje imaju vidljive rezultate

»Ovim projektom pokazali smo da suradnja, volja i zajedništvo mogu donijeti konkretne rezultate. Naši učenici su učili, putovali, upoznivali se i razvijali ljubav prema hrvatskom jeziku i kulturi, a to je najveća vrijednost koju možemo prenijeti budućim generacijama«, istaknula je Margareta Uršal

Proteklog vikenda projekt »Izvanastavne aktivnosti vinkovačke gimnazije i Subotice u očuvanju hrvatskoga jezika i kulture« uspješno je priveden kraju. A kako je i planirano, ovaj projekt bio je okosnica povezivanju, stvaranju zajedništva i očuvanju identiteta kroz suradnju škola iz Hrvatske i Srbije.

Ovim projektom ostvareno je niz aktivnosti koje su izravno pridonijele očuvanju hrvatskoga jezika, kulture i identiteta među učenicima i prosvjetnim djelatnicima koji djeluju u obrazovanju na hrvatskom jeziku u Srbiji.

Susreti i brojne aktivnosti

U sklopu ovoga projekta održana su tri zajednička susreta, od kojih su prva dva bila između ravnateljice gimnazije **Matije Antuna Reljkovića** u Vinkovcima **Ivane Biljan** i predsjednice Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva **Bela Gabrić Margarete Uršal**.

»Prvi puta susrele smo se 20. siječnja ove godine i tema razgovora je bila upravo dogovor o projektnim aktivnostima i usklađivanju dokumentacije. Sljedeći susret imale smo 15. travnja, nakon potpisivanja ugovora u Vinkovcima, kada smo detaljno razradile plan provedbe

i dogovorile dinamiku aktivnosti, a treći naš susret 12. rujna bio je zajednička aktivnost učenika vinkovačke gimnazije i subotičkih srednjih škola koje izvode cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku – Medicinske, Politehničke i Gimnazije. Tada smo posjetili i Sveučilišni kampus, imali zajednički ručak u studentskoj menzi, obišli Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, razgledali Tvrđu i bili na predstavi u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku. Učenici su tom prigodom istaknuli kako im je posjet bio izuzetno zanimljiv i poticajan, a susret s kazališnom umjetnošću i izvornim govornicima hrvatskoga jezika bio je posebno iskustvo«, kaže Uršal.

U sklopu ovoga projekta realizirane su brojne izvanastavne i kulturne aktivnosti koje su obuhvatile učenike od 1. razreda osnovne škole do završnih razreda srednjih škola. Jasno, kako navodi Uršal, sve aktivnosti, budući da se radi u oblasti obrazovanja, bile su u dogovoru s Odborom za obrazovanje pri Hrvatskom nacionalnom vijećem. Tako su u prethodnom periodu organizirana putovanja, i to na malu i veliku maturalsku ekskurziju, izleti u Indiju, Apatin i Sontu, ljetovanje u Novom Vinodolskom i protekli vikend studijsko putovanje na *Interliber* u Zagreb. Sve aktivnosti imale su za cilj poticanje druženja,

kulturne razmjene i razvijanje jezičnog identiteta djece i mladih. U ukupno sedam izvannastavnih aktivnosti, kako navodi Uršal, sudjelovalo je više od 380 učenika i 35 prosvjetnih djelatnika iz Subotice, Tavankuta, Monoštora, Đurđina i drugih mjesta u Vojvodini.

»Uz aktivnosti koje su bile direktno namijenjene djeci, u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje Republike Hrvatske (AZOO), organizirali smo i dva stručna usavršavanja za učitelje, odgojitelje i nastavnike, čime je dodatno unaprijeđena kvaliteta rada u nastavi na hrvatskom jeziku«, pojasnila je Uršal.

Ulaganje u opremu i obrazovne materijale

Kao dio projekta, HPD *Bela Gabrić* opremilo je svoje prostorije na adresi Preradovićeve 11 u Subotici novim namještajem, didaktičkim materijalima i tehničkom opremom.

»Nabavljen je pisaći stol, uredski stolac, police, stolica sa stepenicom, namještaj za čitalački kutak, kao i niz didaktičkih igračaka i nastavnih pomagala (kocke, bojice, slagalice, papir, škare, kutije za odlaganje, plišane lopte i dr.). Uz to je kupljeno i prijenosno računalo s torbom i optičkim mišem i štampač što se koristi za administrativne i obrazovne potrebe Udruge. Projektom je također osigurana nabava 658 udžbeničkih jedinica (391 udžbenik, 47 radnih bilježnica i 220 testova za provjeru znanja) za učenike osnovnih škola koji pohađaju cjelovitu nastavu u Subotici, Tavankutu, Monošturu i Đurđinu. Projekt je u potpunosti ispunio svoj cilj – jačanje hrvatske zajednice kroz obrazovanje, kulturu i suradnju«, kaže Uršal.

Ovom prilikom ona je istaknula kako je ponosna i zahvalna na svemu što su mogli osigurati i opremiti, a

ostvarene aktivnosti doprinijele su i doprinosit će očuvanju hrvatskoga jezika i kulture te jačanju veza između hrvatskih obrazovnih ustanova u Hrvatskoj i Srbiji.

»Ovim projektom pokazali smo da suradnja, volja i zajedništvo mogu donijeti konkretne rezultate. Naši učenici su učili, putovali, upoznavali se i razvijali ljubav prema hrvatskom jeziku i kulturi, a to je najveća vrijednost koju možemo prenijeti budućim generacijama«, istaknula je Margareta Uršal.

Projekt, koji je ukupno iznosio 24.000 eura, financiran je sredstvima Hrvatske, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u okviru Programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije za 2025. godinu. Ž. V.

Učenici iz Srbije posjetili *Interliber*

Dan knjige, znanja i druženja

Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji u suradnji s Hrvatskim prosvjetnim društvom *Bela Gabrić* ponovno je organiziralo izvannastavni program za učenike koji pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji. Cilj programa bio je pružiti uče-

nicima priliku za stjecanje novih znanja, kulturno obogaćivanje te poticanje čitateljskih navika kroz zajednički posjet zagrebačkom sajmu knjiga *Interliber*.

Sajam knjiga *Interliber* u ovoj organizaciji posjetili su učenici srednjih škola: Gimnazije *Svetozar Marković*, Medicinske škole i Politehničke škole, zajedno sa svojim razrednicima i profesorima. Dan je, kako je rekla predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz**, započeo ranim polaskom iz Subotice, a nastavljen je upoznavanjem kulturnih i povijesnih znamenitosti u središtu Zagreba. Drugi dio programa bio je rezerviran za posjet Zagrebačkom velesajmu, gdje su učenici mogli razgledati ovogodišnju ponudu knjiga i po prigodnim sajamskim cijenama kupiti naslove koji ih zanimaju.

Ovaj je izlet još jednom pokazao važnost aktivnosti koje povezuju mlade, otvaraju im prostore znanja i kulture te nude iskustva koja nadilaze učionicu.

(HNV)

Etno modna revija u Beregu

Svila iz starih škrinja

HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega priredilo je u subotu, 15. studenog, u mjesnom Domu kulture etno modnu reviju. Članice *Kranjčevića* i gošće iz Vinkovaca, Sarvaša i Santova nosile su nošnju od svile, koja se nekada u Beregu oblačila samo za najsvečanije prilike.

»Prvi put pokazali smo svilu iz naših sanduka. Od li-onske svile nekada se izrađivala nošnja za najsvečanije prilike, najveće blagdane, svatove, jedino se u kajanju nije nosila svila«, kaže predsjednik *Kranjčevića* **Milorad Stojnić**.

Na modnoj reviji prikazana su i dva para kožnih cipela s kraja XIX. stoljeća.

»Bereške ženske šokačke cipele izrađene su po uzorku iz 1893. godine iz vremena kada se tradicija prinosa rukama, pogledom i srcem. Na gornjem dlu je cvit s ručno izrađenima motivima u jarkim bojama koji prinašu priču o bereškim poljima, baščama i ženama koje su vezom čuvale identitet. Crvene plantike simbol su radosti, života i svečanosti«, kaže Stojnić.

Osamdesetšestogodišnja **Đula Srimac** sjeća se da je nošnju od svile, kako kaže, *šljokanu* i svilenu, nosila njena starija sestra.

»Nije svaka cura ili žena mogla imati tako bogatu nošnju, pa se ona u obitelji nasljeđivala. Bogatije obitelji imale su puno takve nošnje, cure koje nisu imale, a tile su se obući su i pozajmljivale. Uz to, prava svila nije se mo-

gla dugo sačuvati. Materijal je pucao, ko da ga neko siko, po dužini», kaže baka Đula.

Đula Gorjanac kaže da se nošnja šivala od lionske svile koja se kupovala u Baji, a kasnije se sličan materijal mogao kupiti i u dućanu u Beregu.

»Uvik su rekli da je jedna suknja 'na šarene grane' koštala ko jedna krava. Boje i šare ovisile su od godina. Starije su nosile tamnije boje, nosile su i mlađe žene tamnije, ali su onda ruže na suknjama bile crvene, svitlo modre. Bile su dvi-tri žene koje su znale šivati«, kaže Đula Gorjanac i sjeća se da su nekada djevojčice u školu išle u šokačkom, običnoj suknji i *šlorike*, dok se danas nošnja odijeva samo za nastupe kulturno-umjetničkog društva ili veći svetac.

Prije modne revije prikazan je film *Marin i Marija*, istinita bereška priča iz 1932. godine o neostvarenoj ljubavi dvoje mladih koja se završila tragično. U filmu glume članovi *Kranjčevića*, KUD-a *Sarvaš* iz Sarvaša i mještani Berega.

Priča o ljubavi **Marije Ivošev Đukine** i **Marina Sitarića** i dalje živi u selu. Marija je imala 18 godina, a Marin je bio nešto stariji. Voljeli su se i željeli se uzeti, ali roditelji djevojke su se tome protivili. Marin za njihovu Mariju nije bio dobar jer su roditelji očekivali »bolju priliku«, te su mladi odlučili zajedno umrijeti.

U Marinovom džepu pronađeno je oproštajno pismo gdje je pisalo kako su oni zajednički otišli u smrt jer Marijini roditelji nisu imali volje da ona ode »na viru«, da uskoči kod njega. Na kraju pisma je molba da oboje budu pokopani u isti grob. Posljednja želja im je i ispunjena. Obje pogrebne povorke koje su krenule od Marijine i Marinove kuće susrele su se i sjedinjene zajedno produžile prema groblju.

Z. V.

Od zrna do stola

Povratak spelte u prehranu

Od obiteljskog salaša, preko mlina, do domaće tjestenine: spelta je za Anu, Kristinu i Jelenu postala više od žitarice – postala je priča o zdravlju, zajedništvu i povratku zdravijoj ishrani

U vrijeme kada se sve više govori o povratku zdravijim namirnicama i ishrani, dvije sestre – **Ana Gaković** i **Kristina Skenderović** – odlučile su napraviti iskorak koji nisu ni planirale. Iz sasvim slučajne ideje rodila se mala obiteljska proizvodnja brašna i griza od spelte, žitarice poznate po nutritivnim vrijednostima i otpornosti, ali i po intenzivnijem, bogatijem okusu koji se sve češće vraća na police i stolove. Njihova priča počinje pomalo neobično: kupljenom knjigom recepata, savjetima prijatelja i željom da se živi zdravije. Danas, tri godine kasnije, obitelj je udružila snage – od njive do mlina – i razvila brend *Zlatna spelta Hildegarde* čija je prednost svježina, jednostavnost i lokalna proizvodnja. A posebnu dimenziju ovoj priči daje suradnja s **Jelenom Stantić Poljaković**, mladom proizvođačicom domaće tjestenine koja upravo od njihovog brašna stvara nutritivno bogate tjestenine.

Počeci i ideja

Kako kaže Ana Gaković, sve se rodilo sasvim nenametljivo, bez početne namjere da se uopće bave proizvodnjom ove žitarice:

»Počelo je prije tri godine, potpuno slučajno, nismo ni planirali ulaziti u tu priču. Kupili smo prijateljima knjigu recepata Svete Hildegarde koji su upravo s akcentom na zdravu hranu. Sveta Hildegarda je bila još u srednjem vijeku, oni su već tada pričali o zdravoj hrani, u Njemačkoj se već tada gajila spelta. Baš ti prijatelji stalno nas nagovaraju kako trebamo prijeći na zdraviju ishranu, pogotovo kada su apsolvirali tu knjigu. Recimo, u njoj piše ako se posti o kruhu i vodi, savjetuje se napraviti kruh od spelte, jer se u tom kruhu dobije sve što je potrebno za jedan dan od hranljivih materija«.

Ana objašnjava i kako ih je iskustvo bliske prijateljice dodatno potaknulo:

»Budući da je naša prijateljica imala nekih zdravstvenih problema, prebacila se potpuno na brašno od spelte, samim tim rezultati su joj se dosta popravili. Tada smo i mi počeli polako kupovati to brašno, vidjeli smo kako je jednostavno za uporabu i nema nikakav čudan okus. Tada smo pomislili, mogli bismo i mi proizvoditi speltu. Razgovarali smo s tatom da kupimo sjeme i jedne zime posijemo speltu. On je na to pristao bez problema, dosta dobro je i rodilo, a on ništa nije morao raditi s njom jer je spelta vrlo otporna sorta žitarice. Nije prinosa kao kod obične pšenice, ali nije se imalo problema s bolestima«.

Međutim, ubrzo su otkrili da je put od zrna do brašna daleko složeniji nego što izgleda na prvi pogled. Ana nastavlja:

»Tada smo shvatili da nam treba mlin pa smo nabavili neki za kućnu uporabu. Spelta je malo specifična jer ima ljusku koja se prvo mora oljuštiti, propustiti kroz selektor i onda tek doći do mlina. Proizvodnja brašna je malo kompliciranija od mljevenja neke druge žitarice, zato nam je i trebalo vremena da se uhodamo i nabavimo svu opremu. Ima još dosta prostora za unaprjeđenje rada, ali ove smo godine nabavili ono osnovno s čime možemo proizvoditi integralno brašno«.

U posao je uključena cijela obitelj – otac, suprug i sestre zajedno.

»Tata posadi, ovrše, skladišti, suprug **Petar** je glavni za mlin, Kristina nam je u distribuciji i marketingu, svi sudjelujemo na neki način. Voljeli bismo usavršiti i ubrzati proces prosijavanja, jednog dana ćemo možda uzeti veći mlin, ali tek kada se pokaže potreba za tim. Speltu proizvodimo u okviru našeg obiteljskog gospodarstva, čuvamo je na salašu u jumbo vrećama, ona je dobra zato što u neoljuštenom zrnju može dugo stajati. Ne moramo sve odjednom ljuštiti, već po potrebi. Na taj način brašno koje meljemo uvijek je svježije, što su ljudi i prepoznali.«

Kupcima nude dvije osnovne vrste proizvoda: griz i brašno, a daju i savjete za uporabu.

»Prosijavanjem se dobija mekše brašno, tako i kažemo našim potrošačima, ako žele meko brašno koje je manje integralno, samo neka prije uporabe još jednom prosiju. Brašno je ugodnog okusa, možete ga koristiti u redovitom kuhanju, nitko neće prepoznati da je nešto jako drugačije. Također, moram naglasiti, speltino brašno nije bezglutensko, ono sadrži gluten, iako je drugačiji od pšeničnog. Ako netko ima inzulinsku rezistenciju ili dijabetes, speltino brašno je odlično za njih jer ne podiže razinu šećera. Prednost speltinog brašna jeste to što ono nije samo prazna kalorija, posjeduje mnogo više proteina. Zato je integralno brašno mnogo zdravije i treba ga uvrstiti u svakodnevnu ishranu«, ističe Ana Gaković.

Plasman i marketing

Dok Ana vodi proizvodnju, Kristina je zadužena za komunikaciju s kupcima, prodaju i marketing:

»Plasman naših proizvoda vršimo preko facebook i instagram stranice; prije smo imali profil koji se bavio prodajom batata, pa smo ga preimenovali u speltu. Možda ćemo jednog dana nastaviti proizvodnju krumpira, ali on je sada na čekanju. Ljudi su navikli na distribuciju i način dostave koju smo radili s njima, sada smo prebacili cijeli princip na speltu. Najviše nas raduje kada kupci sami počnu dijeliti fotografije svojih recepata. Objavimo story na instagramu pa se ljudi podsjetu, danas je online kupovina najrasprostranjenija. Najbolja reklama nam je kada ljudi uslikaju nešto što naprave od naših proizvoda, pa mi to objavimo. Dobijamo od korisnika recepte za kruh, palačinke, kore za pitu, mafine, kolače, kiflice, redovito

korištenje u kuhanju, za razne umake, sve se to može napraviti od ovog brašna jer ne mijenja okus«.

Kristina savjetuje kupcima da ne odustaju nakon prvog pokušaja:

»U početku su ljudi imali predrasude, ali kada su vidjeli sami da je brašno super, da nema velike promjene okusa, postanu naši redoviti korisnici. Ono što također savjetujemo je da ne odustanu odmah ako im se ne sviđa ono što su pripravili. Treba istražiti svoj okus, pomiješati brašno s nekim drugim, pa kada se pogodi najbolji omjer uživati u onome što ste napravili. Brašno može stajati dva mjeseca. Stoga savjetujemo našim korisnicima da ne uzimaju prevelike količine brašna, bolje je uvijek imati svježije«, rekla je Kristina Skenderović.

Tjestenina od spelte

Priču zaokružuje suradnja s Jelenom Stantić Poljaković, koja od njihovog brašna proizvodi domaću tjesteninu. Jelena je danas važan nastavak ove male lokalne priče.

»Trenutačno sam se fokusirala na proizvodnju tjestenine raznih oblika, imamo špagete, fusile, taljatele, školjke i makarone. Interesantno je raditi sa speltinim brašnom, jer na tržištu baš nema mnogo njih koji proizvode tjesteninu od ove žitarice. Drago nam je što smo se spojili izravno s proizvođačima, na taj način je sve domaće, zdravije i svježije.«

Jelena dodaje da je ljubav prema tjestenini prisutna od najranijeg djetinjstva:

»Tjesteninu sam učila praviti još od malih nogu, pa mi je nekako bilo logično krenuti u

proizvodnju. Počeli smo prije mjesec dana, još smo u početku, nabavili smo stroj za kućnu uporabu pa ćemo polako stvarati svoj brend. Planovi su već tu, sve je to još u početnim fazama, morat ćemo se reklamirati, jer proizvodimo tjesteninu od domaćih sirovina; tu su jaja sa salaša, gledamo da bude što prirodnije. Plan nam je uzeti dehidrator kako bismo mogli brže osušiti proizvedenu tjesteninu, ali to ćemo kada se malo razradi posao«.

Jelena se trudi ponuditi raznovrsne opcije, uključujući i bezglutenske proizvode:

»Tjesteninu proizvodim od četiri vrste brašna. To je obično bijelo brašno, speltino, te od mješavine heljadinog i rižinog brašna kao bezglutensku varijantu tjestenine. Zahvaljujem se svim mojim korisnicima, mogu me naći na Filluci instagram stranici i probati moje proizvode«.

Ivan Ušumović

Šokačko veče 2025.

Subota 22.11.2025.

Dom kulture u Sonti, u 19h
Bogat folklorni program i finale
natječaja „Za lipu rič...”

Ulaznica-donacija

Filmska večer o slamarkama

SOMBOR – *Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini* održava se od 19. do 21. studenoga u Subotici i Somboru. Treći dan programa organizira se večeras (petak, 21. studenoga) u Somboru, a kao posveta istaknutom hrvatskom scenaristu, dramaturgu, redatelju, filmskom publicistu i političaru **Ivi Škrabalu**, koji je rođen u obližnjem Lemešu. Program se odražava u kinu *Ernest Bošnjak*, a uključuje projekciju dokumentarnih filmova *Slamarke divojke* (1971.) scenarista i redatelja Ive Škrabala te *Od zrna do slike* (2012.) scenarista i redatelja **Branka Ištvančića**, u kojem sudjeluje Škrabalo i govori o nastanku filma *Slamarke divojke*. Nakon projekcije publika će moći upoznati redatelja Branka Ištvančića te razgovarati s njim o prikazanom programu. Ovo je prvi puta da se *Ciklus* priređuje u Somboru.

Predstava Narikače u Subotici

SUBOTICA – U okviru projekta *Teatar u Kolu*, sutra (subota, 22. studenoga) u HKC-u *Bunjevačko kolo* gostuje predstava *Narikače*, koprodukcija Kazališta *Mika Živković* iz Retkovaca i Slavenskog putujućeg teATAR-a. Početak je u 19.30 sati.

Inače, *Narikače* su jedna od najboljih amaterskih predstava ove godine u Hrvatskoj. Tekst i režiju potpisuje **Marko Sabljaković**.

Ulaznice za predstavu, po cijeni od 300 dinara, mogu se kupiti u uredu Centra (od 8 do 14 sati), kao i prije početka predstave.

Ivša u Monoštoru, Somboru i Tavankutu

SUBOTICA – Predstavljanje romana *Ivša* **Ivana Tumbasa** iz Subotice bit će u predstojećim danima održano diljem Bačke. Sutra (subota, 22. studenoga) će knjiga biti predstavljena u Monoštoru, u župi sv. Petra i Pavla, s početkom u 18 sati. Slijedi tavankutska promocija koja će biti održana u srijedu, 26. studenoga, u Pastoralnom centru od 18 sati. Treća u nizu bit će promocija u Somboru koja je zakazana za srijedu, 3. prosinca, u župi Presvetog

Trojstva od 18 sati. Roman *Ivša*, u potpunosti napisan na bunjevačkoj ikavici, vraća čitatelje u povijest, opisujući nekadašnji život bunjevačkih Hrvata na salašima.

Izložba o milenijskoj proslavi u Đurđinu

ĐURĐIN – U godini obilježavanja 1.100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u suradnji sa župom sveti Josip Radnik i HKPD-om *Đurđin*, na svetkovina Krista Kralja (nedjelja, 23. studenog) priređuje u Đurđinu izložbu pod naslovom »1100 godina Hrvatskoga Kraljevstva – Tragom milenijske proslave u Bačkoj i Srijemu«. Otvorenje izložbe je u 11.30 sati u župnoj dvorani *Otac Gerard Tomo Stantić*. Prije toga, u mjesnoj crkvi od 10.30 sati bit će služena svečana misa. Autorica izložbe je **Katarina Čeliković**, a dizajn potpisuje **Darko Vuković** iz Petrovaradina.

Znanstveni kolokvij o Miši Brajcu

STRAČEVO – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priređuje znanstveni kolokvij s temom »Život i djelo Miše Brajca, vođe seljačkog pokreta u Banatu«. Kolokvij je posvećen Brajcu prigodom 125. obljetnice njegovog rođenja. Predavač je etnolog **Dalibor Mergel**. Kolokvij će biti održan u prostorijama Galerije *Boem* pri Domu kulture u Starčevu (Pančevački put 2) u utorak, 25. studenoga, s početkom u 18 sati.

Kolokvij o baštini zapadnobačkog Podunavlja

SONTA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira znanstveni kolokvij na temu »Nematerijalna kulturna baština zapadnobačkog Podunavlja: očuvanje, mogućnosti i perspektive«, koji će biti održan u petak 28. studenoga, u prostoru *Šokačke kuće* u Sonti, s početkom u 18 sati. Predavanje će održati **Senka Davčik**, etnologinja i stručna suradnica za kulturne projekte i programe u ZKVH-u. Domaćin ovoga kolokvija je KPZH *Šokadija* iz Sonte.

Dani hrvatske kulture u Somboru: Izložba *Igra staklenih perli*

Svjedočanstvo žena koje su živjele, voljele i prenosile znanje

»Svi ti predmeti nadilaze svoju dekorativnu funkciju i postaju dokument vremena, društvenog položaja, identiteta i duhovne potrebe zajednice«, kazala je Vjekoslava Damjanović

U organizaciji Udruženja građana *Urbani Šokci*, a u suradnji s Centrom za kulturu Sesvete, u petak, 14. studenog, u Muzeju podunavskih Švaba u Somboru otvorena je izložba radova polaznica tečaja tradicijskog nakita *Igra staklenih perli*. Izložene su replike tradicijskog nakita iz svih krajeva Hrvatske, s posebnim akcentom na nakit iz panonske zone.

Dokument društvenog položaja i identiteta

Centar za kulturu Sesvete radionice izrade tradicijskog nakita održava više od 20 godina i tečaj je prošlo više od 200 osoba.

»Naše polaznice i voditeljica tečaja primjerke nakita traže od kazivača, u muzejima, na osnovu kojih izrađuju nakit. Neki primjerci stari su više od 100 godina«, kazala je ravnateljica Centra za kulturu Sesvete **Vjekoslava Damjanović**.

U Centru najviše istražuju i izrađuju nakit od staklenih perli kojim se u ruralnim sredinama ukrašavala odjeća.

»Nakit su izrađivale seoske žene, kao nositeljice i čuvarice ove nematerijalne kulturne baštine, dok su složene oblike metalnog nakita izrađivali lokalni obrtnici i majstori. Svi ti predmeti nadilaze svoju dekorativnu funkciju i postaju dokument vremena, društvenog položaja, identiteta i duhovne potrebe zajednice«, kazala je Damjanović.

U Slavoniji su se bogato kitile i žene i muškarci, od zlatnih i srebrnih žica na košuljama, do nizova dukata. U Posavini su djevojke nosile oglavlja od koralja i staklenih zrna, koje su se na dan vjenčanja nadograđivale krunom.

»U dinarskoj i jadranskoj zoni dominira metalni nakit – masivniji, robusniji, često ukrašen paunovim perom, staklom, murano perlama, školjkama. U obalnim krajevima nakit izrađuju profesionalni majstori zlatari i filigrani, koji su oblikovali fine komade od srebra, zlata, koralja, emajla i bisera. Pomorci su dodatno obogaćivali nakit jantrom, slonovačom i drugim materijalom koji su donosili s dalekih putovanja«, kazala je voditeljica radionice **Vinka Mareković**.

Nakit koji nastaje na radionicama Centra prikazuje se na brojnim izložbama.

»On je svjedočanstvo žena koje su živjele, voljele, stvarale i prenosile znanje kroz perle i konce«, kazala je Damjanović.

Materijalni zapis kulturne memorije

Izložbu je otvorila etnologinja, stručna suradnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Senka Davčik**. Kako je kazala, nakit je materijalni zapis kulturne memorije.

»Svaki komad nosi višeslojna značenja: tko ga je izradio, tko ga je nosio, u kojoj je prigodi bio izložen, od koga

Centar za kulturu Sesvete dan nakon izložbe organizirao je radionicu u Somboru, a polaznice tečaja izrađivale su ogrlicu s otoka Mljeta koja se u originalu izrađivala od koralja i zlatnih zrna, a na radionici se izrađivala od staklenog zrnja.

»Jedva smo pronašli nekoliko originalnih potrganih ogrlica na osnovu kojih smo mogli uraditi rekonstrukciju«, kazala je voditeljica radionice Mareković.

Izložba *Igra staklenih perli* dio je manifestacije 15. Dani hrvatske kulture u Somboru.

»Programe imamo cijele godine, a u studenome je nekoliko programa. S voditeljicom tečaja Vinkom Mareković kontakte smo uspostavili davno, na radionici koju je organizirala Hrvatska matica iseljenika, i tako je nastala ova naša zajednička izložba«, kazala je predsjednica UG-a Urbani Šokci **Marija Šeremešić**.

Z. V.

je naslijeđen. Nakit komunicira – ne riječima, nego simbolima, materijalima, oblicima, ali i emocijama. U brojnim tradicijama ima zaštitnu ulogu, služi kao amajlija, dar ili znak životnih prijelaza. Također, značaj boja i materijala u tradicionalnom nakitu izrazito je simboličan. Crvena perla može označavati zaštitu i vitalnost, zlatni ili srebrni novčići mogu upućivati na ekonomski status, dok bijele nijanse često simboliziraju čistoću. U hrvatskom tradicijskom nakitu korištenje metalnih novčića – poput dukata – nije bilo samo estetsko, nego i simbolično: novčići su se utrkiivali u odjeću kao oblik nakita i pokazatelj obiteljskog stanja ili bogatstva«, kazala je Davčik.

Narodni nakit u hrvatskom narodu, pa i među Šokcima u Bačkoj, nije bio puki ornament.

»Nakit se darivao prigodom udaje, nasljeđivao generacijski, a u obredima običaja poput vjenčanja količina i složenost ukrašavanja odražavala je status i povezanost s obiteljskom baštinom. U konačnici, ovaj nakit – koliko god nam se na prvi pogled činio samo ukrasom – djeluje kao most između prošlosti i sadašnjosti. On nije samo lijep: on je čuvar sjećanja, emotivni i sentimentalni trag, trajni biljeg zajednice, obiteljske ili nacionalne. Nakit nas podsjeća tko smo, odakle dolazimo i kome pripadamo«, kazala je Davčik.

Javni doktorski koncert Csabe Paska u subotičkoj Sinagogi

Oživljeno djelo Đure Arnolda

Dirigent, skladatelj i glazbeni pisac **Đuro (Georg) Arnold** (Taksony, 1781. – Subotica, 1848.) postavio je temelje glazbene kulture u Subotici. Upravo njegovom glazbenom ostavštinom bavi se doktorska disertacija koju subotički dirigent, zborovođa i profesor glazbe mag. art. **Csaba Paskó** brani na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

Missa Sparta

Javni koncert, kao umjetnički dio doktorata, Paskó je održao 17. studenoga u subotičkoj Sinagogi. U središtu programa bila je Arnoldova *Missa Sparta* uz koju je izvedena i Simfonija br. 88 u G-duru **Josepha Haydna**. Nastala u posljednjoj godini Arnoldova života, jedanaestostavačna *Missa Sparta* važi za njegovo najvažnije i najzrelije djelo. Do rukopisa te skladbe Paskó je došao 2011. u nacionalnoj knjižnici *Széchenyi* u Budimpešti. Kako je u programskoj knjižici navedeno, *Missa Sparta* svojom svečanošću i bogatom orkestracijom stoji ravnopravno uz djela bečkih majstora. Uvodni dio Kyrie poklapa se u duhu s Haydnovom Simfonijom br. 88 u G-duru: oba djela počinju sporim, svečanim adagiom koji se razvija u živ i radosan allegro. *Missa Sparta* nije samo liturgijsko djelo već pokazuje kako je jedan ovdašnji skladatelj uspio bečkoga uzora prilagoditi vlastitom okruženju i time stvoriti djelo trajne umjetničke vrijednosti.

Arnoldov legat

Na koncertu u Sinagogi, pod ravnanjem mag. art. Csabe Paska, sudjelovali su Akademski pjevački zbor Akademije za umjetnost i kulturu iz Osijeka (umjetnička voditeljica **Antoaneta Radočaj-Jerković**), *Virtuoso Orchestra* (koncertmajstor **Zsiga Pál**) te solisti iz Budimpešte: **Tünde Szabóki** (sopran), **Mercedes Heim** (alt), **Zoltán Megyesi** (tenor) i **Péter Cser** (bas).

Podsjetimo, Đuro Arnold je od 1800. do svoje smrti bio regens chori (zborovođa) današnje subotičke katedrale sv. Terezije Avilske, a osnivajući stalni pjevački zbor i orkestar postavio je temelj današnjoj muzičkoj školi u gradu. S osposobljenim glazbenicima Arnold je još 1809. na obali Paličkog jezera održao prvi javni koncert klasične glazbe u Subotici.

»Moje osobno vjerovanje je jasno: muzika je most između prošlosti i sadašnjosti, između čovjeka i čovjeka, i na kraju između čovjeka i Boga. Večeras se taj most ponovo rodio«, kazao je Paskó u obraćanju na kraju koncerta.

Djelo Đure Arnolda značajno je i za ovdašnju hrvatsku zajednicu (među ostalim, objavio je *Pismenik* gdje je zabilježio brojne crkvene pjesme bunjevačkih Hrvata) te je stoga jedan od pokrovitelja koncerta bio i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Inače, prije koncerta članovi gostujućeg Akademskog pjevačkog zbora iz Osijeka posjetili su ZKVH.

D. B. P.

Prva likovna kolonija u organizaciji KUDH-a *Bodrog*

Harmonija Monoštora

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata *Bodrog* iz Monoštora organiziralo je u subotu, 15. studenog, svoju prvu likovnu koloniju *Harmonija Monoštora* – odraz inspiracije kroz kist i boje.

U kući časnih sestara okupilo se desetak slikara iz Subotice, Sombora i Monoštora.

»U našem godišnjem planu je suradnja s hrvatskim

ge sudjeluju na kolonijama udruga u Šidu, Vajskoj, Sonti, Somboru, Lemešu.

Tehnike i motivi bili su po izboru slikara, a slike nastale na koloniji bit će prve u likovnoj zbirci *Bodroga*.

»Konačno smo realizirali našu želju da dio naših aktivnosti bude i likovna kolonija. Poklopilo se da je Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo natječaj, javili smo se i naš prijedlog je prihvaćen«, kazala je predsjednica KUDH-a *Bodrog* **Anita Đipanov Marijanović**.

Kako je kazala predsjednica *Bodroga*, na prvoj koloniji svoj prostor imala su i djeca, članovi *Bodroge* dječje skupine, uzrasta od tri do šest godina i primjereno njihovom uzrastu radili su vodenim bojama.

Z. V.

udrugama u Vojvodini i u okviru tog programa je i ovo naše sudjelovanje na koloniji u Monošturu. Gostujemo danas s osam slikara i nadam se da će slike nastale na ovoj koloniji biti poticaj da *Bodrog* nastavi s organiziranjem likovnih kolonija«, kazao je član uprave HLU-a *CroArt* **Josip Horvat** i dodao da umjetnici iz ove udru-

Književna večer u Zemunu

Sjećanje na Andrića

U organizaciji Zajednice Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić*, u župnoj dvorani župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu, 15. studenoga održana

je književna večer povodom pedeset godina od smrti glasovitog književnika i nobelovca **Ive Andrića** (1892. – 1975.). O Andriću je govorila profesorica književnosti iz Beograda **Josipa Žerjav Mihailović**. Publika je također imala priliku čuti i poeziju **Ive Mijatovića** iz Gradišta u Hrvatskoj, **Jelisave Vučković** iz Beograda i studentice Medicinskog fakulteta **Kristine Markanović** iz Beograda. U glazbenom dijelu večeri nastupio je violinist **Andrej Kukuruzar** iz Sombora.

Pokrovitelji književne večeri bili su Središnji državni ured za Hrvate zvan Republike Hr-

vatske, Hrvatsko nacionalno vijeće i župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu.

S. D.

Župa sv. Mihovila u Bregu

Prekogranični projekt za obnovu župne kuće

Iz projekta prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija urađeni su radovi na obnovi župne kuće župe sv. Mihovila u Bregu. U projektu »Loza zajedništva« prekogranični partner župi u Bregu bila je Srednja strukovna škola *Antuna Horvata* iz Đakova. Ukupna vrijednost projekta koji financira Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske je 118.000 eura. Župa u Bregu dobila je 65.500 eura, a škola iz Đakova 53.000 eura za izgradnju novog spremišta za poljoprivredne strojeve.

Desetljećima u župnoj kući nisu rađeni značajniji radovi na obnovi, pa je novi župnik **Damjan Pašić** u dogovoru sa Subotičkom biskupijom odlučio naći sredstva za uređenje kuće.

»Kuća je površine oko 270 četvornih metara i iznutra je potpuno obnovljena. Postavljene su nove elektroinstalacije, zidovi su oguljeni do cigle i ožbukani, postavljene su pločice po podovima, postavljeno je podno grijanje, stavljen su četiri nova prozora i devetero vrata, nova vodovodna instalacija i napravljene su dvije nove kupao-nice«, kaže bereški župnik.

Kako župna kuća nije imala vjeronaučnu dvoranu, dvije ulične sobe su spojene čime je osiguran prostor za

vjeronauk. U kući je župni ured i stan za župnika. Iako je bilo planirano da će biti obnovljena i vanjska fasada, taj dio će ipak morati sačekati jer je neplanirano morala biti urađena hidroizolacija unutarnjih zidova.

»Iz ovog projekta osigurali smo 95 posto potrebnih sredstava za obnovu. Ostala je još vanjska fasada i unutarnje opremanje kuće«, kaže vlč. Pašić.

Župna kuća nalazi se preko puta bereške crkve. Crkva sv. Mihovila sagrađena je 1743., a svoj današnji oblik dobila je 1786. godine. Katolička škola počela je raditi već 1753. godine. Može se reći da se u to vrijeme vodilo računa o pravima nemađarskog stanovništva, jer je osim mađarskog jezika u nastavi korišten i hrvatski jezik.

Tek 1757. Breg je dobio status samostalne crkvene župe, kojom je formalno do 1760. godine upravljao santonovski svećenik **Ivan Sikora**. Iste godine zavedene su i najstarije matične knjige krštenih i umrlih, a od naredne godine vjenčanih stanovnika sela. Prvog stalnog svećenika selo je dobilo 1760. godine. Krajem XVIII. stoljeća bereška župa imala je oko 1.000 vjernika. Prema riječima župnika Pašića vjernika je sada oko 250.

Z. V.

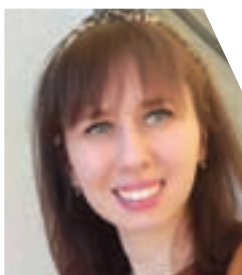
100 godina župe u Beogradu

Na svetkovinu Krista Kralja, u nedjelju 23. studenoga, s početkom u 18 sati, u župi Krista Kralja u Beogradu svečanu svetu misu proštenja i otvaranja 100. obljetnice osnutka župe predvodit će kardinal **Ladislav Nemet**, SVD, beogradski nadbiskup i metropolit.

Župa Krista Kralja u Beogradu 2026. godine proslavit će 100. obljetnicu ustanovljenja. Prije uspostave župe crkva je bila posvećena sv. Ladislavu, a 1926. godine proširena je do današnjih razmjera doziđivanjem bočnih ulaza, kora i zvonika, te je na svetkovinu Krista Kralja bila posvećena novom zaštitniku. Tada je osnovana i župa.

U čast svete Cecilija

Spomendan sv. Cecilije obilježava se sutra, 22. studenoga, no na taj dan ne spominju je samo katolici nego i glazbenici širom svijeta. Ona je zaštitnica ne samo crkvene glazbe i crkvenih glazbenika, nego glazbe i glazbenika uopće, kao i skladatelja, pjevača, zborova, graditelja glazbala, pjesnika, mučenika, slabovidnih osoba, te brojnih biskupija, naselja, glazbenih učilišta, udruga, festivala, orkestara, župa, crkava i kapela diljem svijeta. Prema predaji, rođena je u Rimu u II. stoljeću u patricijskoj obitelji. Odgojena je kao kršćanka, te je svaki dan išla na sv. misu. Osuđena je na smrt između 176. i 180. godine, no krvnik joj ni nakon tri pokušaja nije uspio odrubiti glavu. Budući da zakon nije dopuštao četvrti pokušaj, ostala je na životu još tri dana. Prije smrti svoj imetak je razdijelila siromasima, a kuću je darovala Crkvi. Pokopana je u katakombama sv. Kalista i to na počasnom mjestu, upravo na mjestu gdje je za života dolazila na misu. Bila je i jeste inspiracija mnogim skladateljima od ranoćrkanskih vremena pa do danas.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Nalazimo se na kraju liturgijske godine kada Crkva slavi svetkovinu Krista Kralja. Ova svetkovina podsjeća nas tko je Krist, ali nas liturgijska čitanja upućuju na paradokse njegova kraljevanja. On je kralj svega stvorenja, a ipak biva smaknut kao zlikovac. U njegovim je rukama moć nad cijelim svijetom, a ipak odlazi u smrt kao da se ne može od nje izbaviti. U tim paradoksima krije se veličina njegovog kraljevanja koje je prožeto ljubavlju za čovjeka grješnika.

Kraljeva ljubav

Pavao u poslanici Kološanima podsjeća tko je Krist: »On je slika Boga nevidljivoga, prvorodenac svakog stvorenja. Tà u njemu je sve stvoreno na nebesima i na zemlji (...) On je glava tijela, Crkve; on je početak, prvorodenac od mrtvih, da u svemu bude prvak« (Kol 1,15-16a.18). Tajna Kristove osobe skrivena je u ovim Pavlovim riječima. Kratko rečeno: on je Božji Sin, druga božanska osoba Presvetog Trojstva. Zato je on Krist Kralj svega stvorenja.

Kolike li moći u njegovim rukama, a on dolazi među ljude kao jedan od njih, i to kao jedan od najskromnijih, čiji izgled ne govori ništa o njegovu podrijetlu. No, ljudi suviše zaokupljeni vanjštinom ne primjećuju znakove kojima on otkriva svoj identitet, nego ga kažnjavaju upravo za ono što on uistinu i jest, Božji Sin. Tako Kralj dopušta biti smaknut od onih koji su tek njegova stvorenja. Ali zašto? Pitaju se naraštaji sve do danas. Pavao na to dogovara: »Jer svidjelo se Bogu u njemu nastaniti svu puninu i po njemu – uspostavivši mir krvlju križa njegova – izmiriti sa sobom sve, bilo na zemlji, bilo na nebesima« (Kol 1,19-20). Ljubav je ta zbog koje je Kralj dopustio da ga ljudi pošalju u smrt. Njegova muka i smrt bili su potrebni da se vrata raja otvore za posrnulog čovjeka. Po uskrsnuću

Krist Kralj

se dovršava čovjekovo spasenje, a ono je i potvrda Isusovog božanskog identiteta. Po uskrsnuću sa sigurnošću možemo reći da Krist jeste Kralj svega stvorenja. Po žrtvi našega Kralja svi ćemo jednog dana prispijeti u njegovo kraljevstvo.

Njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta

Iako spominje Kristovu žrtvu, Pavao govori o njegovom božanstvu koje nas upućuje na to da je Kralj. No, ove nedjelje Evanđelje govori o njegovom razapinjanju na križ. Glavari mu se rugaju, razbojnik koji visi do njega također mu se podsmijeva, a ne znaju da je moć u Isusovim rukama veća no što je mogu zamisliti, a to što je na križu, to je njegova volja, kako bi čak i ovima koji ga izruguju ponudio priliku da se spase. Natpis koji stoji iznad njega stavljen je za ruglo, tako misle oni koji ga ismijavaju i raduju se njegovoj mucu, ali on je istinit, shvatit će to mnogi već za koji dan.

Kada sude Isusu i pitaju ga je li on kralj, on odgovara da njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta. I nije. Zato svijet ne razumije njegovo kraljevanje i njegovu poziciju. Svjetski kraljevi su moćnici, oko njih je rasakoš, žele svoju moć istaknuti na razne načine. A kada im pozicija dođe u opasnost, ne prežu od toga da žrtvuju i svoje najmilije ne bi li zadržali tu moć, slavu i bogatstvo. To je kralj ovoga svijeta. Ali Isusovo kraljevstvo nije odavde, zato on i ne kraljuje tako. On ima pravu moć, nemjerljivu u odnosu na moć nekog čovjeka. A u sredini te moći stoji ljubav iz koje se on žrtvuje za posrnule ljude, ne bi li im omogućio da se u vječnosti raduje u njegovom kraljevstvu. Iz pozicije ovoga svijeta teško je to shvatiti, ali je istina da ove nedjelje mi slavimo Kralja koji nas toliko ljubi da nas svojom krvlju spašava za vječnu radost.

Hrvati i crkva u Crvenki (II.)

Groblje i grobljanska kapela u Crvenki

»**B**og će im otrti svaku suzu s očiju, te smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti jer – prijašnje uminu«. Ovaj izraz kršćanske vjere u uskrsnuće mrtvih i vječni život novoga vremena, iskazan u apokaliptičnom svršetku Biblije, stajao je, ispisan njemačkom goticom, iznad starog ulaza u groblje u Crvenki. Iako zajednički za sve vjernike kršćane, nije doživio da se prevede na srpski, mađarski, ukrajinski, rusinski i hrvatski, nego je sklonjen. A svi ovi narodi svoje su pokapali ovdje, i ogromna većina uz vjeru u uskrsnuće.

Oživljavanje kapele Christ/Fuchs

Crvenačko groblje, pokazujući sve povijesne rane i demografske fluktuacije koje su zatekle ovo mjesto i društvo čiji je dio, stoji mirno na prelasku dvorišta starijih kuća u padine Srednje bačke lesne zaravni. Njegov stari dio krasi nadgrobna obiteljska kapela koju je podigao 1931.

va obitelji **Fuchs**: dr. **Eugena Fuchsa** st. (1883. – 1947.), njegove supruge **Barbare**, rođ. **Hess** (1893. – 1983.), njihovog sina dr. **Eugena Fuchsa** ml. (1919. – 1985.) i njegove supruge **Elfriede**, rođ. **Raab** (1917. – 1973.).

Kapela je, nakon desetljeća zanemarivanja i teškoga oštećivanja, nanovo počela živjeti 2003. godine, kada je, bez krova, doslovce iščupana iz šiblja i korova u koje je zarasla toliko da se nije vidjela. Sve do 2010. godine trajala je njezina temeljita rekonstrukcija i uređenje neposredne okolice, provedeno od Mjesne zajednice Crvenka i Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Radove je nadzirala **Ingeborg Lichwa**, kćerka dr. Fuchsa ml., a financirali su ih članovi Zavičajne udruge Crvenka iz Münchena.

Groblje – mjesto susreta

Groblje se, od tada, pokazalo mjestom plodnog ponovnoga susreta nekadašnjih stanovnika Nijemaca sa svojim

godine **Georg Christ** (1863. – 1939.), a u kojoj su, osim njega, sahranjeni i članovi njegove obitelji: **Helene**, rođ. **Fuchs** (1871. – 1936.), te sinovi **Géza** (1891. – 1914.) i **Árpád** (1893. – 1915.). Osim njih, tu je i nadgrobni spomenik obitelji **Georga** (1818. – 1887.) i **Margarethe Reinhardt** (1805. – 1882.). Neposredno s desne strane ulaza u kapelu postavljen je nadgrobni spomenik čla-

zavičajem i mjestima pokapanja zemnih ostataka predaka. Danas nam se medijska izvješća o dolasku potomaka podunavskih Švaba u obilazak nekadašnje domovine čine uobičajenim, iako sada već rijetka zbog sve manjeg broja još uvijek živih ljudi iz te zajednice. Zapravo, ona sve do demokratskih promjena u Srbiji 2000. godine nisu uopće bila organizirana. Pojedinci su dolazili gotovo kri-

šom. Dolazak na čelo vlasti u lokalnim sredinama pojedinačno otvorenih za izraze dobrodošlice i sućuti svojim nekadašnjim zemljacima, bez drugih namjera su ih, međutim, ohrabрили. Nijemci i njihovi potomci koji su živjeli u Crvenki prvi puta su se odlučili na organiziran dolazak u selo 2003. godine, i to na poziv **Hercena Radonjića**, tadašnjega predsjednika Mjesne zajednice. Ideja da se »švapsko« groblje prije toga učini dostojanstvenim taj je boravak učinila plodotvornim za buduću suradnju, u kojoj od samog početka do dana današnjeg sudjeluje, osmišljava je i usmjerava crvenački Hrvat **Josip Jelić**, građevinar i projektant.

»Nakon čišćenja gusto obraslog groblja, svaki grob se mogao vidjeti, prvi puta nakon četrdeset godina napuštenosti. Tada sam počeo pričati o rekonstrukciji, sa željom da nakrivljene ciglene grobnice popravimo, a slomljene trodijelne spomenike od brušenog granita ponovo učinimo uspravnim. Ponudio sam plan postojećeg stanja grobnica u groblju, a prije toga sam sve popisao, no provedba nije uspjela. Ipak, ideja centralnoga mjesta komemoracije na pokojne crvenačke stanovnike Nijemce je ostala. Takav jedan »komadić Crvenke« postoji u Münchenu – groblje u šumi s obeliskom oko kojega su se sahranjivali nekadašnji Crvenčani, sve do popunjavanja groblja«, kaže Jelić

On dodaje kako je 2006. godine izradio projekt rekonstrukcije cijelog groblja. Nakon što je ono konačno raskršćeno, nadgrobne spomenike je popisao, srušene uspravio, podigao ogradu, staze i darovao Švabama prijedlog daljih radova.

»Njihov odgovor bio je, međutim, negativan zbog nedostatka financija. Uspostavljanje kontakta je ipak urodilo plodom. Naime, crvenačko katoličko-protestantsko (do prije 80 godina jedino) groblje nije imalo centralni križ, niti kakvo drugo mjesto zajedničkog sjećanja na pokojnike. Takvo jedno je napravljeno po mojem nacrtu na uzvišenom platou na središnjem dijelu staroga groblja. U njegovom središtu postavljen je veliki nadgrobni spomenik obitelji **Lelbach**, čiji su potomci iz Budimpešte to dozvolili, a oko njega starije nadgrobne ploče koje su bile u dobrom stanju i koje smo uspjeli spasiti od zatrpavanja i zarastanja. Pripadaju većinom Nijemcima, no i jednom Židovu, po mojoj evidenciji najstarijem Crvenčaninu (umro 1796.). Godine 2005., pri idućem dolasku, primili smo dva autobusa nekadašnjih Crvenčana kako bismo dali dozvole da se odaberu ploče koje će biti sastavni dio spomen-obilježja, podignutog 2007. Plato je popločan starom ciglom, a obilježje se nalazi na betonskoj ploči. Sinula je ideja da će jedan projektant i graditelj vjerojatno najbolje sačuvati svoje djelo, te sam to rado prihvatio. Pet puta godišnje postavim cvijeće i zapalim svijeću za pokojne«, kaže Jelić.

Danas je ovo obilježje dio mreže memorijala na grobljima Nijemaca, nekadašnjih ovdašnjih stanovnika, koja postoje širom Vojvodine. Posvećeni su svim stanovnicima pojedinih sela sahranjenim na grobljima, koja su, pak, u različitom stanju: neka više ne postoje, promijenivši namjenu, a većina ih je prekrivena pepelom zaborava, zarasla u šiblj i drveće.

Kapela – legat katoličkih obitelji, koja je trajan spomenik zajednice koja je od samih početaka Crvenke u selu bila u značajnoj manjini, te angažman za dobro zajednice uz pijetet za one kojih više nema povezuje groblje sa živim žiteljima ovog sela. No, to nije sve. Čitanje nadgrobničkih spomenika Hrvata u ovom selu u punini otkriva prava demografska iznenađenja.

Marko Tucakov

Hrvatska riječ, broj 43, 21. studenoga 2003.

Izbori zakazani za 28. prosinca

Na osnovu prijedloga Vlade Srbije predsjednica Skupštine Srbije i v. d. predsjednika Srbije *Nataša Mičić* donijela je odluku o raspuštanju Skupštine Srbije i raspisivanju prijevremenih parlamentarnih izbora. Obrazlažući tu odluku, Mičić je u obraćanju javnosti rekla da je sadašnji parlament iscrpio svoj demokratski potencijal i reformski kapacitet. »Skupština nije u stanju nastaviti s usvajanjem reformskih zakona niti da obavi ozbiljnu rekonstrukciju Vlade Srbije«. Ona je rekla da će raspisivanje izbora donijeti »neophodnu slogu i razum« i da će novi parlament i Vlada Srbije ponijeti odgovornost i nastaviti put ka EU. Utvrđeni su i rokovi izbornih radnji za parlamentarne izbore. Stranke koje žele da učestvuju na prijevremenim republičkim parlamentarnim izborima u Srbiji, zakazanim 28. prosinca, moraju podnijeti izborne liste do 12. prosinca, utvrđeno je na sjednici Republičke izborne komisije. Izborne liste moraju biti proglašene u roku od 24 sata od pristizanja u Republičku izbornu komisiju, a zbirna izborna lista mora biti zaključena i objavljena u »Službenom glasniku« do 17. prosinca.

(H.R.)

Točka na previranja

Na sjednici Vijeća DSHV-a održanoj 14. studenog donijete su značajne odluke za daljnju budućnost stranke: odluka o raspisivanju unutarstranačkih izbora, odluka o formiranju zajedničke komisije za izradu koalicijskog sporazuma s Hrvatskim narodnim savezom, i odluka o odbacivanju žalbi i isključenju iz članstva *Bele Tonkovića*, *Slavena Dulića* i *Bogoljuba Kujundžića*. Dvadeset i sedam vijećnika ovim je odlukama stavilo točku na previranja koja su tijekom skoro cijele prošle godine izazvala

održavanje čak dvije izvanredne skupštine na kojima je prvi predsjednik DSHV-a *Bela Tonković* smijenjen s mjesta predsjednika, a na njegovo mjesto, do održavanja izborne skupštine, izabran kao vršitelj dužnosti *Petar Kuntić*. **ISKLUČENJE:** *Petar Kuntić* i dio članova Predsjedništva tada su obećali revitalizaciju stranke kroz posjete i oživljavanje rada podružnica, redovite sastanke, ponovno uspostavljanje veza s institucijama, obnavljanje članstva i nakon toga održavanje velike izborne skupštine, na kojoj će se izabrati novi predsjednik i članovi rukovodstva stranke. Nakon dvije izvanredne skupštine slijedio je opoziv, od strane DSHV-a, *Bele Tonkovića* s mjesta dogradonačelnika Subotice koji je izglasan u drugom pokušaju na sjednici Skupštine općine Subotica 10. studenog. Osnivanje podružnice DSHV-a »Subotica 2«, koju su inicirali *Bela Tonković*, *Slaven Dulić* i *Bogoljub Kujundžić*, uzrokovala je da Predsjedništvo DSHV-a donese odluku o njihovom isključenju iz stranke. Na tu odluku *Tonković*, *Dulić* i *Kujundžić* su uputili žalbe koje je Vijeće na sjednici odbacilo i izglasalo njihovo isključenje iz stranke. Na sjednici Vijeća *Tonković*, *Dulić* i *Kujundžić* nisu bili nazočni, iako im je upućen poziv.

(Jasminka Dulić)

Pred zakonom DZHK još postoji

Iako na političkoj sceni Srbije djeluju dvije političke stranke s hrvatskim predznakom, u očima zakona ih ipak ima tri. Demokratska zajednica Hrvata na Kosovu, koja se u registru Ministarstva za državnu upravu vodi pod registarskim listom br. 60, upisana je još 18. prosinca 1990. godine sa sjedištem u Janjevu, Dubrovačka 40. Osoba ovlaštena za zastupanje i predstavljanje Hrvata na Kosovu *Roko Tomkić* nepoznat je najvećem dijelu javnosti. Ratne godine zasigurno su mnogo učinile da aktivnosti ove stranke ne dođu do izražaja, a kada se situacija još pogoršala, mnogi su Janjevci potražili sreću u matičnoj zemlji. Sada je *Roko Tomkić* predsjednik Udruge »Novo Janjevo« u Kistanjima. Prošle godine dao je intervju za »Slobodnu Dalmaciju« koja piše o Kistanju kao o neuspjelom projektu etničkog inženjeringa: »Što narod kaže, operacija uspjela, pacijent umro. A pacijentu je ime suživot«.

(N. Perušić)

U Beogradu predstavljena luka Rijeka

Gospodarstvenici Rijeke predstavili su u hotelu Intercontinental u Beogradu 13. studenoga sve mogućnosti korištenja riječke Luke za potrebe srbijanskog tržišta. Uvodnu je riječ imao zamjenik hrvatskog ministra za pomorstvo, promet i veze, *Pavao Komadina*, koji je podsjetio na suradnju u bivšoj zajedničkoj državi koja je bila utemeljena na ekonomskim računima, i pozvao predstavnike gospodarstva Srbije da počnu, ili nastave, s poznatom praksom.

Rekao je da se ta najveća luka u ovom dijelu Europe oporavlja od ratnih zaostajanja za prijašnjim izvrsnim rezultatima, ilustrirajući to brojkom prometa koja će, s poslijeratnih dva milijuna tona, ove godine dosegnuti 3,5 milijuna tona godišnjeg prometa. Modernizacijom željeznice i cesta, koje su u tijeku, uvjeti za suradnju Beograd – Rijeka bit će još povoljniji, rekao je *Komadina*. Dodao je da će već iduće godine biti završen mali dio autoceste Zagreb – Beograd koji je trenutačno jedini dvotračni na toj relaciji, te da je financijska konstrukcija za to već zatvorena. ■

Navišćivanje

Običaj navišćivanja u crkve o ženidbe i udaje se jako prominjio od kadgodašnjega. Tri nedilje zaredom ispid vinčanja dvoj mladi koji su bili pod kaparom (zaručiti), svećenik je u crkve na svršetku velike mise navistijo ko se ženi, a ko udaje. Za tu prvu priliku buduća mlada se obavezno uredila u najsvečaniju narodnu nošnju iz Sonte, pulanku. Ako nije imala svoju, uzajmila je

od rodova, komšija, jel od kaki svoji dobri. Ako je imala svoju pulanku sve tri nedilje se na veliku misu uredila u pulanku. Mladoženja se obično nije uređivo u nošnju, neg u građancko odelo, a onaj koji je imo volju da se navuče u nošnju ni mu bilo zabranito.

Na slike vidimo **Maricu Grcinu**. Upravo se uredila za prvo navišćivanje. Bilo je to 26. oktobra 1958. g. prija

podne, pri svete mise. Ona i njezin budući vinčani **Mika Gajtanov** su se sprimili i pravac kod slikara **Jožike Merglovoga (Jožef Merkl)** da se naslikuju za uspomenu. Postojala je još jedna slika snimita istoga sata, di je Marica isto vako stojala, a Mika je sidijo na stolcu ispid njoje naslonit na jednu ruku o astalić i blaženo gleda u nju. Slike je buduća mlada dilila rodovima al samo ovaku sliku kaku vidimo, a malo mlađima je davala onu sa milim pogledom svojega zaručnika. Zašto? U ta doba se smatralo neprikladnim da se prid starijima pokazivu osećanja. Međutim, drugi snimak tj. slika je sasvim izgubita zanavik. »Privrnila sam nebo i zemlju«, a slike i Mike nigdi, mada sam je vidila samo prija po godine.

Te nedilje, na kraj svete mise, svećenik je vako navistijo: – Navješćujem ženidbu prvi put. Ženi se **Nikola Bošnjak** od oca **Joze** i majke **Eve**, rođ. **Jerkucin (Košarine)**. Uzima sebi za vjenčanova druga **Maricu Đurkov**, od oca **Stipe** i majke **Janje** rođ. **Silađev (Pundine)**.

Marica (1940. – 2021.) i Mika (1936. – 2009.) su se navistili još dvaput i to 2. i 9. novembra. Vinčali su se 15. dana istoga mjeseca 1958. godine.

Danas se u crkve navišća samo jedanput. Svećenik objavi da se navješća ženidba jedanput, dvaput, triput, nedilju dana ispid vinčanja, a izgubijo se i lipi običaj sprimanja buduće mlade u nošnju.

Ruža Silađev

Marija i Magdalena među pobjednicima Nacionalnog kviza

Jer čitanje se uvijek isplati

Često pišemo o blagodatima čitanja, o njegovim prednostima i vrijednostima.

Često pišemo o različitim kvizovima i natjecanjima organiziranim s ciljem poticanja čitanja.

Često smo ponosni na sve vas koji ste prihvatili neke od naših preporuka i redovito čitate.

I sada smo veoma ponosni.

Ponosni smo na **Mariju Kujundžić**, učenicu 8. razreda OŠ *Ivan Milutinović* i **Magdalenu Kujundžić**, učenicu 5. razreda OŠ *Matko Vuković*, obje iz Subotice, jer su kao finalistice Nacionalnog kviza za poticanje čitanja Knjižnica grada Zagreba osvojile dvije od ukupno 15 nagrada na završnoj priredbi održanoj 14. studenoga u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Marija i Magdalena sudjelovale su u kvizu zajedno s ostalim učenicima viših razreda osnovnih škola koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku u Subotici, Đurđinu i Tavankutu, koji je za njih provela Gradska knjižnica Subotica. Čitale su knjige, rješavale online upitnik te se služile i drugim izvorima na internetu. Najprije su u Hrvatskom centru za dječju knjigu u Zagrebu izvučene kao finalistice kviza, a potom su na završnoj svečanosti osvojile i utješne nagrade.

No, to nije sve.

Marija i Magdalena su od 13. do 15. studenog boravile na nagradnom izletu u Zagrebu, na koji su otputovale u pratnji knjižničarske savjetnice **Bernadice Ivanković** i ravnateljice Gradske knjižnice Subotica **Eszter Berényi**.

Tijekom ta tri predivna dana naše su finalistice, osim sudjelovanja na završnici kviza u NSK-u, posjetile Sajam knjiga *Interliber*, Dječji odjel Knjižnica grada Zagreba, Muzej čokolade, upoznale autorice i autore knjiga koje su čitale u sklopu kviza te obišle Zagreb s vodičem. Dobile su nekoliko darova, a kući se vratile s pozamašnim brojem novih knjiga za čitanje.

Upitali smo ih za dojmove.

Marija kaže:

»Tijekom trodnevnog posjeta Zagrebu obišli smo nekoliko važnih znamenitosti i sudjelovali na raznim događajima.

jima. Na *Interliberu* smo razgledali štandove, kupovali knjige i dobili ih još više na dar. Poseban doživljaj bio je kad su nas na izvlačenju glavnih nagrada u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, među otprilike 200 učenika, izvukli upravo nas – Magdalenu i mene. Ukupno su podijelili 15 nagrada i baš smo mi bile među njima. To je bilo veliko i ugodno iznenađenje. Od Bernadice smo doznali da je to prvi put da je netko iz Subotice osvojio nagradu na završnici kviza. Kakva sreća i čast za nas! Ja sam dobila knjigu *Divlji lektor* **Josipa Sršena**, u koju mi je autor nacrtao glavnog lika te knjige i potpisao se. Bilo mi je jako lijepo, zabavno i zanimljivo, pa je vrijeme brzo proletjelo. Želim poručiti mojim vršnjacima kako se čitanje itekako isplati».

Magdalena dodaje:

»Bila je to prava avantura u Zagrebu i kada bih morala izabrati tri događaja koja su mi se najviše dopala, ne bih znala što odabrati. Od Sajma knjiga *Interliber*, preko posjeta Dječjem odjelu Knjižnica grada Zagreba, gdje su nas fenomenalno dočekali, do završnice kviza u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, sve je bilo savršeno. Ta ogromna knjižnica me je fascinirala. Izgledali smo kao patuljci naspram nje. I na kraju – nagrada kojoj se nismo nadale, a koja nas je jako usrećila. I druženje s piscima bilo je jako zabavno. Dobila sam potpis i posvetu u knjigu od knjižničarke i autorice **Ive Dužić** a slikala sam se i s **Melitom Rundek** te Josipom Sršenom. To će mi biti uspomena za cijeli život. I sad tko može reći da nije korisno čitati? Hvala Gradskoj knjižnici Subotica na ovoj nezaboravnoj avanturi. Sudjelovat ću i dogodine«.

A do sljedeće godine – družite se s knjigom, poručuju Marija i Magdalena te Gradska knjižnica Subotica.

B. I.

Mozgalice – mentalno razgibavanje ?

Dva oca i dva sina pošli su u ribolov. Svaki od njih je ulovio jednu ribu. Zašto su onda kući donijeli samo tri ribe?

(U ribolov su išli djed, njegov sin i unuk!)

Održano je natjecanje u kojem su natjecatelji nešto držali, a da pritom nisu koristili dijelove tijela. Kako je to moguće i što su natjecatelji držali?

(Natjecatelji su držali dah!)

Kako čovjek može izdržati 100 dana bez spavanja?

(Tako što spava po noći!)

Što pripada tebi, a drugi ga koriste?

(Tvoje ime!)

Kad me imaš, želiš me podijeliti. Ako to učiniš, nestat ću. Što sam ja?

(Tajna!)

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35 m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaćete su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici. Kontakt telefon: 061/6767041.

Gradska uprava Subotica, Trg slobode 1, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članaka 14. i 39. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 94/24), u svojstvu nadležnog tijela:

OBAVJEŠTAVA JAVNOST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ

Nositelj projekta Poduzeće za telekomunikacije »Telekom Srbija« a.d. Beograd, Takovska br. 2, 11000 Beograd, podnio je 12. 11. 2025. godine, pod brojem 004529938-2025-09693-004-081-380-001, zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije »SU150 SUL150 SUO150 SUJ150 SU – Katedrala svete Terezije«, na k. p. br. 4150/1 K. O. Stari grad, Subotica – Harambašićeva br. 7, u Subotici (46.09839°, 19.65880°).

Javnost može izvršiti uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju nositelja projekta i dostaviti mišljenje na podnijeti zahtjev u roku od 15 dana od dana oglašavanja. Uvid se može izvršiti u prostorijama nadležnog tijela u Gradskoj kući u Subotici, soba 130, svakog radnog dana od 10 do 14 sati, kao i elektronički na internetskoj veb prezentaciji Grada Subotice, na adresi www.subotica.ls.gov.rs/cat_doc/zastita-zivotne-sredine. Mišljenja se mogu dostaviti na adresu nadležnog tijela ili elektroničkom poštom na adresu zivotnasredina@subotica.ls.gov.rs.

U postupku odlučivanja tijelo može donijeti odluku da je za predmetni projekt potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš i odrediti njen opseg i sadržaj, ili odluku da za predmetni projekt nije potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš i odrediti mjere sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja negativnih utjecaja ili druge minimalne uvjete zaštite okoliša.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 25. 11. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Čudnovate destinacije

Mjesečev pejzaž na koji je pala šuma

Postoje mjesta na svijetu koja se ne mogu jednostavno opisati, ona se moraju doživjeti, udahnuti i pustiti da vas promijene. Socotra, usamljeni otok u Indijskom oceanu, jedno je od njih. Već prvi pogled na njegov krajolik daje do znanja da niste stigli na neko uobičajeno tropsko odredište. Umjesto palmi i širokih pje-

kako ima čime popuniti, pa se bacam na detalje zavođenja Socotrom.

Priroda koja ruši pravila prirode

Najprepoznatljiviji simbol otoka je drvo zmajevе krvi, biljka koja kao da je iscrtana rukom nadrealista. Njena široka krošnja, nalik obrnutom kišobranu, baca gustu sjenu na tlo koje se s vremena na vrijeme zacrveni, jer kad se rana zareže na njoj kori, poteče smola boje krvi, cijeljena stoljećima kao lijek, boja i magični eliksir. Legende kažu da je nastala od krvi zmaja i dok hodate ispod njezinih neobičnih grana, lako je povjerovati u takve priče.

Socotra je dom i nekim od najneobičnijih biljnih vrsta na svijetu. Više od trećine flore ne raste nigdje drugdje na planetu, što otok čini jednim od najizoliranijih i ekološki najposebnijih mjesta. Šume pustinske ruže, sa svojim nabubrenim bočicama nalik deblima, izgledaju kao skulpture, dok se iznad kamenjara izdižu rijetke, ali elegantne tamjanove šume, podsjetnik da je upravo ovaj otok jedno od najstarijih izvorišta dragocjenog tamjana kojim se trgovalo tisućljećima.

Čak su i plaže drugačije. One najpoznatije, Diksam i Kalansijah, imaju pijesak svjetliji od kreme i more koje prelazi iz tirkizne u duboku safirnu nijansu. Ipak, najneobičniji prizor nije na obali, nego u unutrašnjosti, dramatična visoravan Diksam. Tamo se krajolik naglo lomi u visoke kanjone i stjenovite litice, kao da je otok zaboravio pratiti pravila geologije.

Otok s drugog planeta

Ovdje nema masovnog turizma, nema luksuznih lancha ni gradske buke. Život teče u ritmu koji je gotovo zaboravljen. Mještani govore sokotranskim jezikom, koji nije razumljiv čak ni arapskim govornicima, a ribari i danas koriste tradicionalne metode lova. Upravo ta izolacija stoljećima je čuvala jedinstvenu prirodu otoka. Zbog toga je Socotra često nazivana »Galapagosom Indijskog oceana«, a UNESCO ju je uvrstio na popis svjetske baštine.

Ipak, ljepota otoka nije samo u biljkama ili krajoliku. Ona je i u neobičnim trenucima koje ne možete predvidjeti: u tišini koja se spušta čim zađe sunce, u zvuku vjetra koji prolazi kroz vapnenačke stijene, u osjećaju da ste zakoračili u svijet koji je istodobno drevan i futuristički. Ako volite mjesta koja bude maštu, Socotra je destinacija koja vas neće ostaviti ravnodušnima.

Možda je zato i najljepši opis otoka jednostavan: Socotra izgleda kao da pripada nekom drugom planetu, ali je zapravo podsjetnik koliko je Zemlja nevjerovatna.

Gorana Koporan

ščanih plaža, pred vama se otvara prizor koji izgleda kao kombinacija drevnog mita i znanstvene fantastike.

Iako je ovo upravo bio jedan vjerodostojan uvod i sjajna najava, ja nisam imala prilike posjetiti Socotru ali sam odgledala odličan dokumentarac, koji me je potaknuo da pročitam putopise s ovog otoka i osjećam se kao da sam ih, ako ništa više od toga, odsanjala. Ali da ne skrećem previše temu i da ne kradem redove koje ovaj otok i te

Sedmi puta u svojoj nogometnoj povijesti

Hrvatska ide na Svjetsko prvenstvo

Foto: HINA/ Damir SENČAR

Pobjedom u Rijeci protiv najvećeg iznenađenja skupine, Farskih Otoka (3:1), u petak, 14. studenoga, nogometna reprezentacija Hrvatske upisala je 19. bod u kvalifikacijskoj skupini L i kao treća po redu europska nacionalna momčad (poslije Engleske i Francuske) izborila izravni plasman na sljedeće SP u SAD-u, Meksiku i Kanadi. Izabranici **Zlatka Dalića** pod njegovim vodstvom su tako stigli do petog velikog natjecanja i sljedećeg ljeta bit će dio najvećeg nogometnog svjetskog spektakla. A onda je, u vidu gostujuće pobjede protiv Crne Gore (3:2) u posljednjem kvalifikacijskom susretu, stigao šećer na kraju...

Kvalifikacije bez greške

Govorimo li samo do trenutka matematičke potvrde plasmna na SP (bez posljednjeg i rezultatski nevažnog susreta protiv Crne Gore), *vatreni* su, nakon dugo vremena, odigrali kvalifikacijski susret bez greške. Sedam susreta u kojima je izborni šest pobjeda i jedan remi, i to protiv izravnog rivala Češke na njegovom terenu, zadovoljavaju apetite i onih najtvrdokornijih kritičara i sve to uz krajnje impresivnu gol razliku 23:2. Istina, neki sa strane bi mogli

reći kako je skupina bila znatno laganija s obzirom na sudjelovanje Gibraltara koji nije osvojio niti jedan bod i Farskih Otoka, dojučerašnjih tzv. idealnih protivnika za naštimavanje gol razlike. Ali... Upravo su Farani doslovno najveće iznenađenje ovih kvalifikacija, momčad države koja broji nešto više od 50.000 stanovnika, osvojila je u sedam susreta čak 12 bodova i upisala velike domaće pobjede protiv Češke i Crne Gore. I značajno pomogla i olakšala posao Hrvatskoj. Konačno, upravo su na Farskim Otokima Dalićevi momci izborili najtežu pobjedu (1:0), a ni domaći duel nije prošao bez neugodnosti u vidu njihovog ranog vodstva na Rujevici. Ipak, sve je to sada po strani jer je glavni cilj ostvaren prije roka (posljednjeg kola), uz veliki postotak statističke uspješnosti.

Rekordne kvalifikacije

Hrvatska je nastupima u skupini L osvojila rekordna 22 boda od 24 moguća iz osam odigranih susreta. Izbornik Dalić ostat će upisan u povijesti hrvatskog reprezentativnog nogometa kao najuspješniji s 91 posto efektivnosti u kvalifikacijskom ciklusu.

Foto: HINA/ Damir SENČAR

Crna Gora – Hrvatska 2:3

S obzirom na činjenicu kako susret u Podgorici nije imao nikakvog rezultatskog značaja, izbornik Dalić je odlučio dati priliku brojnim rezervistima i na teren izveo momčad sa sedam novih igrača u odnosu na prethodni susret protiv Farskih Otoka. Probao i nije pogodio. Očajni uvod u utakmicu i dva gola minusa nakon samo 17 minuta igre. Pričuve nisu opravdale šansu i na koncu blijedog prvog dijela, zahvaljujući agilnosti **Jakića** (jedini zadovoljio) i izbornom penalu, otišlo se na odmor s umanjnim minusom (1:2). U drugi dio izbornik je odmah ušao s dvije

»urgentne izmjene«, uvodeći **Pongračića** (**Čaleta – Car**) i **Stanišića** (**Gvardiol**), a ubrzo potom još i **Kramarića** (**Ivanović**) i **Musu** (**Matanović**). Golom Jakića došlo se do izjednačenja, a nakon ulaska i kapetana **Modrića** (**Perišić**) sve je počelo djelovati onako kako treba i kako je izgledalo tijekom cijelih ovih kvalifikacija. Konačno, na koncu je sve krunisano izvanserijskim pogotkom **Vlašića** za veliki rezultatski preokret i fantastični završetak kvalifikacijskog ciklusa.

D. P.

KOŠARKA

Mini kriza *Spartaka*

Nakon odličnog starta s četiri pobjede u ABA ligi igranje na dva kolosijeka (Liga šampiona) počelo je ostavljati traga na ekipu *Spartak Office Shoesa*. Dva vezana gostujuća poraza protiv *Ilirije* (75:78) i *Bosne* (57:72) donijela su pad na treće mjesto ljestvice. U nedjelju, 23. studenoga, u Suboticu stiže drugoplasirana *Cedevita Olimpija*, a susret počinje u 17 sati.

POGLED S TRIBINA

Teniska 2025.

Završnim turnirom osam najboljih tenisača ove godine, odigranom prošlog tjedna u Torinu (Italija) pala je zavjesa na ovogodišnju ATP sezonu. Bez velikog iznenađenja, u velikom nedjeljnom finalu, priču su zaključili u svom 19. međusobnom susretu dva najbolja tenisača današnjice **Carlos Alcaraz** i **Jannik Sinner**. Pobijedio je Talijan i osvojio turnir, ali je zbog većeg broja osvojenih bodova Španjolac završio godinu kao broj 1 na svjetskoj ranking ljestvici. Unatoč rezultatski pomalo poražavajućoj godini za hrvatski vrhunski tenis, u Torinu je i ovoga puta zaigrao jedan hrvatski tenisač. U turniru osam najboljih svjetskih

igrača parova nastupio je **Mate Pavić** (u kombinaciji s **Marcelom Arevalom**), ali bez većeg rezultatskog doprinosa (1 pobjeda i 2 poraza u skupini). Ali nije to glavni problem ove teniske godine koja se bliži svome kraju. Alarmantan je podatak kako zemlja koja ima nekoliko Grand Slam pobjednika (singl, dubl i mix), što je ogroman učinak u odnosu na broj stanovnika i registriranih tenisača i tenisačica, na koncu 2025. ima samo jednog igrača u TOP 100 i to, da apsurd bude veći, onog najstarijeg. S punih 37 godina za pasom **Marin Čilić** zauzima 76. mjesto na ATP rankingu i jedini je predstavnik hrvatskog tenisa. Najbliži su mu **Borna Ćorić** na 115. mjestu i **Dino Prižmić** na 123. poziciji. Uz njih je i **Luka Mikrut** na 162. mjestu. Nešto dalje nalaze se još dva reprezentativca: **Matej Dodig** (242.) i **Borna Gojo** (289.) Na koncu tu su

još i **Duje Ajduković** (322.) i **Mili Poljičak** (390.). Na prvi pogled ovo izgleda zabrinjavajuće i činjenično jeste, ali ako uzmemo u obzir kako su Prižmić, Mikrut i Poljičak na početku svojih dvadesetih, onda imamo objektivnih povoda za očekivanje znatno, rezultatski, bolje nastupajuće 2026. godine. Prvi Grand Slam nove sezone u Melbourneu idealna je prilika.

D. P.

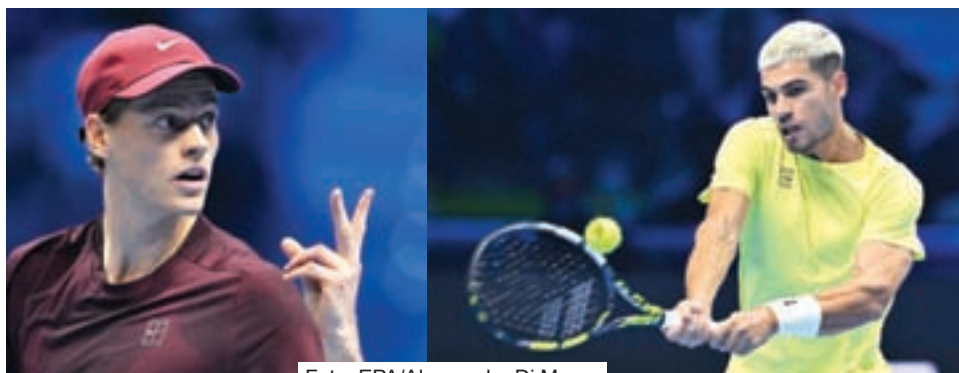

Foto: EPA/Alessandro Di Marco

Umotvorine

- * Prvo brišeš suze, a potom ljude.
- * Ako ništa ne riskirate, riskirate mnogo više.
- * Ponekad je »ne« najljubaznija riječ.

Vicevi, šale...

- Mama, gori bor!
- Ne kaže se gori, nego sija!
- Mama, sad sijaju i zavjese!

- Koliko sati spavaš dnevno?
- 4-5 sati.
- Tako malo?
- Ma uhvatim ja i po noći jedno 7-8 sati.

Aforizmi

- * Ljutnja je kao kamenje: ne skupljaj je u sebi, jer ćeš pasti pod njenom težinom.
- * Čudni su neki ljudi. Vole čestitog čovjeka, ali mu nepravdu čine, dok lošeg čovjeka preziru, ali pred njim pokorno stoje!
- * Najveće stvari ne nastaju iz bunta; najveće stvari nastaju iz boli.

Vremeplov – iz naše arhive

Nacionalni kviz, Zagreb, 2015.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Šturma na lepinju

Još detetom sam slušao – a bio sam jako pamtljiv – kako je to bilo dok su naši po starinskim redu svi bili graničari. U prvi ma dopo se njima taj život. Svaki dobio sablju, odranili konje... što da kažem... to nisu konji već hale! Oće graničara ko da obiđe, a on viče:

– Ne, pričko! Kaži da stanem, ondak ćeš me obići!

Nek se nađe da ko kaže graničarima:

– Or' te, ljudi!

– Nemoj da žvalaš, sabljom mi oramo! – graničar već đipio.

Živili tako i živili dok odjedared počeli ratovi. U prvim ratu oni, u drugim ratu oni, u trećim ratu oni – u prvim zolje, u drugim zolje, al jedared vidu da oronjava se familija iza familije, nestaju muške glave. Jedno to a drugo i kad nije rat nikad mirnog sana nema za graničara jel nikad ne zna oće l u noćno doba trubač zasvirat a ondak svi skačedu, letidu ko jerebice kad i poplašiš. Otkad dobili sablju navek su š njome. Nikad ne znaš kad je graničar kući kad nije. A kad krene, ne znaš kad će doć i da l će doć iz rata. Još i sad tu na njivu kad se oralo glave čovečije se našle.

Drugi otac tavori se da sinovima ostavi sklad do sklada, graničarski navek mož čekat di će sinovima grob tražiti. Svaka majka sa sinom se diči, a graničarska kad rodi sina već drhće za njim:

– Sve da jesam samo da nisam mati!

Zna sirota – rodila sina da pati se.

Da si bik od čoveka dojadio bi taj život i nakon godina ljudi se stisli, radu i više priznaju vedro bistre vode neg sablju.

Čuje se tu:

– Mlogo sradamo, mlogo udaradu po nama.

Čuje se tamo:

– Volijem da jem radosnice od osevaka i postružine samo da mirno ležim na krevet.

Ko kaže ko i ne kaže, al jedared svi naklonjeni da se bega od sablje ko krdže ispred puške. To bilo kad je moj deda bio graničarski trubač. Tu na poljanu di je popaša bila velika umka, tu se pucalo i vežbalo. U jedan par baš kad su se kupili kod te umke naiđe car al iznenada ko da je ispo iz čuna. Tu bili svi graničari, tu bio kapetan. U cara kitnjasto perje, zlatna ogrlica, srebrna poša, kapetan oma vidi s kim ima čest. A taj kapetan bio čovek koji ume da ocene što kad treba, bio jezik-čovek, ako se i ne vidi on se čuje, pa oma viče šturmu da car vidi šta umedu njegovi graničari.

Viči ti, kapetane, šta oćeš, al graničarski trubač treba da svira šturmu, a mog dede nema. Malo kasnije ide moj deda al polagano, a kapetan seva:

– Di si ti?!

– Mesila mama leba pa čeko lepinje.

– Ti čekaš lepinje, a car da tebe čeka?!

– Nek čeka! Da sam ja na njegov leb, i ja bi od njeg čeko lepinje pa još s mašćom!

Moj deda ne vidi da je car tamo, misli da to kapetan samo stvara u svojoj glavi. A car kad je to čuo ne kaže graničarskom trubaču ništa, ni kapetanu ništa već svom čoveku:

– Pokupi oružje! Do poslednjeg! Sve prekrilaj!

– Care, ko će ti ondak granicu čuvati?

A on:

– Od ovi ja treba da se čuam ne da čedu oni mene čuvati!

I ode ko da ga nije ni bilo.

Tako su se naši manili graničarstva. Carski čovek pokupi sve oružje, a trubu dedi ostavi. Očo i on, a deda uzo trubu i zasviro šturmu kako živ mož.

Kad je kapetan đipio:

– Kome sad sviraš šturmu kad više nismo graničari?!

– Lepinji!

I moj deda lepinju s mašćom iz torbe pa navali na nju onako šokački pa slatko.

Pričao Mita Brajkov, Perlez, 74 g., zemljoradnik, pismen
Do neba drvo, 1963.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Grebenoga i brlja

Zaladilo. Šubara, debele zokne, dugačke gaće, debeli cve-ter i popršnjak ope došli u modu. Al kase mal bolje pro-študiram u poslidnje vrime često bude da sve to navučem i priko godine. Ta cirkulacija uvi godina više ni ista ko kasi mlad. Šta š drugo neg bolje se navuč. Za Sisvete došo Marin sa trulog Zapada pa još mal osto. Jutroske mi divani kako j juče prolazio limuzinom pored faš Jozine kuće i vidio ga kako upravo izlazi na sokak. Kaže: »Stari, sam da znate da vaš faš još vidi ko sokol. Spazio mi u trenu. Ko oparit krenio mavat. I noge mu još lagane. Doletio do drumu. Moro sam stat i čut šta će reć. Poruči da j sade fala Bogu svu rakiju pripeco pa da dođemo koštat«. Šta š? Ta imam tog jednog faša i moram ga poštivat. A pravo da kažem kod faša kad ideš u goste ne znaš šta š mu ponet. Ta nema šta nemu. Rakije i vina mu ne vridi nosit kad on tog mene donaša. Sitim se i kažem Marinu da ide kupit paprenog šećera. Znam da tog volji. Spakovali se i ošli. Faš nas dočekao ko uvik. Ko naj rođenije. Posidali. Na astalu pripravit fićoci i flaše a faš će: »Faš Marne evo sam priprazio od svake nove rakije da koštate. Al prvo će mo po jednu od pritprošle godine. Za pokojne Matu Grebenogu i Tunu Brlju. Je s čo da s niki dan odneli Matu Grebenogu u bolnicu i oma sutra ga i saranili? A čo si i da j Tuna Brlja oma priksutra bacio kašiku a da ni ni stigo do bolnice? Sićaš j se? Ta ko dica su se dolazili sigrat u naš sokak. A potli su se ko momci išli šutovat s nama«. Potvrđivam: »Ta kako se neb sićo. Bili sam taki pajtaši dok je ni obuzela Grebenoga i Brlja«. Marin oma divani da on ne smije ni malkice koštat rakiju i pita: »Čekajte, zaštu su pokojnog Matu zvali Grebe-noga a pokojnog Tunu Brlja?«. Faš raširiva ruke i odgovara: »E moj Marne ovako j išlo. Kasu se počeli momčit rakija im bila draža neg divojke. Ta ni kuća im ni bila važna. Važno im bilo da u fićoku uvik ima rakije. Al nji dvoj nisu bili isti. Mata j pio sam Grebenogu. To j rakija što grebe grlo ka ju piješ. Po noga ti grebe i nokte ispravlja. Što jača i da bolje grebe to bolja. Jedino mu ta valjala. Kase natrisko Grebenoge bio miran ko jagnje. A Tuna j bio već manje izbirač. Bio siroma pa i ni mogo izbirat. Ni mario on i grebenogu popit al su mu brlje bile draže. Što mirišu i što ne mirišu. Od mačega da j. Sam da malkice liči. Da j što više. I te brlje kas napije zno j sam onako brljat. Potuč se, svađat, vriđat. Tuć njeve konje i kero-ve. I ženu zno odvijat iz kuće. Bilo i da j dosta put završio u buvare rad brlje«. Marin odgovara da to ni zno. Faš nastavlja: »Evo za koštat. Ovo vam čeljadi ni ni grebenoga a ni brlja. Ovo j rakija za dušu. Za it se natecat. Imate od kajsije, kruške, gunje i briske. Rodilo sve u vinogradu pa ima«. Krenili koštat a ja ću: »Faše ovo ni ko prija. Prija bilo najviše dudare, loze, komovice i šljive. Ta kad ni nji bilo i od sirka j bila dobra. Druga su ono vrimenta bila i drugojačija rakija. Grebenoga i brlja ne b danaske imale mušterije. Al ko zna faše? Možda b i imale? Mlogo šta mi ne znamo šta j u mode i šta ima navom svitu«.

U NEKOLIKO SLIKA

34. obljetnica stradanja Vukovara

Republika Srbija
Autonoma Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: 004600307-2025-09693-002-000-416-188
Dana: 17. 11. 2025.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Temeljem članka 99., stavak 5. Zakona o planiranju i izgradnji (Sl. glasnik RS, broj 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020, 52/2021, 62/2023 i 91/2025) i čl. 16. Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranju prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (Sl. list Grada Subotice, broj 14/15, 53/16 i 35/23),
Gradonačelnik Subotice donosi

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA OTUĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (ZEMLJIŠTE) U JAVNOM VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE RADI IZGRADNJE U POSTUPKU JAVNOG NADMETANJA (DRAŽBA)

I. Predmet otuđenja:

1. Parc. br. 14325/19, gradsko građevinsko zemljište, u ukupnoj površini od 24171m², upisana u list nepokretnosti br. **1383 K. O. Novi grad**, u javnom vlasništvu Grada Subotice.

2. Parc. br. 26277, gradsko građevinsko zemljište, u ukupnoj površini od 26125m², upisana u list nepokretnosti br. **1383 K. O. Novi grad**, u javnom vlasništvu Grada Subotice s obiteljskom stambenom zgradom, zgradom broj 1, površine 240m² i pomoćnom zgradom, zgradom broj 2 površine 73m².

II. Komunalna opremljenost:

1. Parc. br. 14325/19 K. O. Novi grad ima izgrađenu javnu kanalizaciju, ima asfaltiranu cestu, ima pločnik s biciklističkom stazom i javnu rasvjetu. Nema izgrađen javni vodovod.

2. Parc. br. 26277 K. O. Novi grad ima izgrađenu javnu kanalizaciju, ima asfaltiranu cestu, ima pločnik s biciklističkom stazom i javnu rasvjetu. Nema izgrađen javni vodovod.

III. Urbanistički uvjeti:

1. Parc. br. 14325/19 K. O. Novi grad prema Planu detaljne regulacije za dio prostora »Banje Palić« uz zapadnu obalu IV. sektora Palićkog jezera (Službeni list Grada Subotice, broj 18/2019), utvrđeno je da se navedena parcela nalazi u dijelu bloka B3 namijenjenom zoni turističko-stambenog karaktera uz obalni pojas (obiteljski hoteli i vile).

U okviru zone TURISTIČKO-STAMBENOG karaktera uz obalni pojas, u ovisnosti o veličini parcele dozvoljeno je građenje sljedećih objekata:

- POSLOVNO-STAMBENI objekt,
- POSLOVNI objekt,
- Objekti SPORTA I REKREACIJE,
- DRUGI objekti na parceli (prateći, pomoćni); u sklopu planiranih kompleksa mogu se graditi i drugi objekti (garaže, ostave za vrtni alat, nadstrešnice za roštilj, nadstrešnice uz bazen, natkrivene terase (sjenice) i sl. Svi sadržaji moraju biti objedinjeni u jedinstvenom objektu, izuzev nadstrešnice za bazen i natkrivene terase koje mogu biti samostalni objekti. Površina drugih objekata na parceli uračunava se u indeks zauzetosti i izgrađenosti.

Za ovu zonu su utvrđeni sljedeći urbanistički parametri:

- Minimalna veličina parcele za izgradnju poslovno-stambenih i poslovnih objekata u zoni je 600 m² za slobodnostojeće objekte a 450 m² za objekte u prekinutom nizu. Maksimalna veličina parcele se ne uvjetuje, s tim da se za parcele veće od 3.000 m² indeksi obračunavaju prema ovoj graničnoj površini parcele.
- Min. širina uličnog fronta za slobodnostojeće objekte je 18 m, a za objekte u prekinutom nizu 12 m.

Dozvoljeni indeks zauzetosti i indeks izgrađenosti građevinske parcele

– Za zonu TURISTIČKO-STAMBENOG karaktera uz obalni pojas utvrđuju se sljedeći urbanistički pokazatelji:

* URBANISTIČKI PARAMETRI – ZONA TURISTIČKO-SPORTSKO-REKREACIJSKA INDEKS ZAUZETOSTI maks. 40%

- Maksimalni stupanj iskorištenosti parcela je 65% (računajući sve objekte i platoo s prometnicama i parkinzima).
- Unutar građevinskih parcela, zelene površine trebaju zauzimati minimalno 35% u prizemnom katu i minimalno 40% u katu drveća (pokrivenost krošnji).

Dozvoljen broj katova i visina objekata

– Maksimalno dozvoljen broj katova objekata u zoni TURISTIČKO-STAMBENOG karaktera uz obalni pojas P+2+PS ili PK (prizemlje + dva kata + povučeni kat ili potkrovlje). Maksimalna visina sljemena planiranih objekata je 16 m, mjereno od nulte kote objekta. Prilikom projektiranja potrebno je ispoštovati oba parametra i broj katova i visinu.

– Maksimalan dozvoljen broj katova drugog objekta na parceli je P (prizemlje) bez mogućnosti iskorištenja potkrovlja. Maksimalna visina sljemena ovih objekata je 6 m mjereno od nulte kote objekta.

Osiguravanje pristupa parceli i prostora za parkiranje vozila

– Minimalna udaljenost parking-prostora od obale jezera treba biti 30 m u slučaju kapaciteta do 10 vozila, 50 m u slučaju kapaciteta preko 10 vozila. Zbog ekstremnih klimatskih uvjeta, u cilju stvaranja povoljne ekoklime, parking prostori trebaju biti pokriveni poroznim elementima koji omogućuju provjetravanje zemljišta i upijanje padalina.

– Za svaku građevinsku parcelu mora se osigurati kolski i pješачki prilaz. Kolski prilaz parceli je minimalne širine 5 m s minimalnim unutarnjim radijusom krivine od 6 m. Pješачki prilaz je minimalne širine 1,5 m.

– Na parceli-kompleksu moraju se osigurati i uvjeti za parkiranje i garažiranje vozila kako uposlenih tako i ostalih korisnika.

Stupanj komunalne opremljenosti građevinskog zemljišta koji je potreban za izdavanje lokacijske i građevinske dozvole

– Prije početka izgradnje na parceli je potrebno da su osigurani sljedeći uvjeti u pogledu komunalne opremljenosti: opskrba planiranih objekata električnom energijom, opskrba objekata vodom.

Za sve planirane komplekse veće od 3.000 m² Planom je utvrđena obveza izrade Urbanističkog projekta.

1. Parc. br. 26277 K. O. Novi grad prema Planu detaljne regulacije za dio prostora »Banje Palić« uz zapadnu obalu IV. sektora Palićkog jezera (Službeni list Grada Subotice, broj 18/2019), utvrđeno je da se navedena parcela nalazi u dijelu bloka B1 namijenjenom zoni turističko-sportsko-rekreativnog karaktera.

Pravila u pogledu veličine i širine parcele prema namjeni i vrsti objekata

- Min. veličina parcele iznosi 800 m²,
- Maksimalna veličina parcele se ne uvjetuje, s tim da se za parcele veće od 4.000 m² indeksi obračunavaju prema ovoj graničnoj površini parcele,
- Min. širina uličnog fronta za slobodnostojeće objekte je 20 m a za objekte u prekinutom nizu 17 m.

Vrsta i namjena objekata

– U zoni namijenjenoj turističko sportsko-rekreacijskim sadržajima dozvoljava se izgradnja turističko-ugostiteljskih objekata sa smještajnim kapacitetima, objekata s ugostiteljsko-zabavnim sadržajima, objekata namijenjenih sportu i rekreaciji. Osim naprijed naznačenih objekata i planiranih djelatnosti u zoni mogu se graditi objekti namijenjeni javnom korištenju (iz područja obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite i sl.), a iznimno i objekti stanovanja isključivo kao poslovno-stambeni objekti (odnos stanovanje: poslovanje je maksimalno 30:70%).

– Nije dozvoljena izgradnja komercijalnih objekata tipa robno-tržišnih centara, veleprodajnih objekata i sl., administrativno-poslovni objekata, objekata proizvodnog zanatstva i drugih djelatnosti rada, objekata servisno-uslužnih djelatnosti (benzinske i plinske crpke, praonice vozila, zajedničke garaže i sl.).

– Vrsta objekata s obzirom na način izgradnje na građevinskoj parceli sadržajima je:

– slobodnostojeći (objekt ne dodiruje nijednu liniju građevinske parcele)

* u prekinutom nizu (objekt dodiruje jednu bočnu liniju građevinske parcele), isključivo uz prethodno pribavljenu suglasnost vlasnika susjedne parcele

– U okviru zone TURISTIČKO-SPORTSKO-REKREACIJSKOG karaktera, u ovisnosti od veličine parcele, dozvoljeno je građenje sljedećih objekata:

* POSLOVNI objekt

* Objekti SPORTA I REKREACIJE

* POSLOVNO-STAMBENI objekt

* DRUGI objekti na parceli (prateći, pomoćni) u sklopu planiranih kompleksa mogu se graditi i drugi objekti (garaže, ostave za vrtni alat, nadstrešnice za roštilj, nadstrešnice uz bazen, natkrivene terase (sjenice), i sl. Svi sadržaji moraju biti objedinjeni u jedinstvenom objektu, izuzev nadstrešnice za bazen, natkrivene terase i svačionice uz sportske objekte koje mogu biti samostalni objekti. Površina drugih objekata na parceli se uračunava u indeks zauzetosti i izgrađenosti.

Dozvoljeni indeks zauzetosti i indeks izgrađenosti građe

– Za zonu TURISTIČKO-SPORTSKO-REKREACIJSKOG karaktera utvrđuju se sljedeći urbanistički pokazatelji: URBANISTIČKI PARAMETRI – ZONA TURISTIČKO-SPORTSKO-REKREACIJSKA INDEKS ZAUZETOSTI maks. 40%.

– Maksimalni stupanj iskorištenosti parcele je 70% (računajući sve objekte i platoo s prometnicama i parkinzima).

– Unutar građevinskih parcela, zelene površine trebaju zauzimati minimalno 30% u prizemnom katu i minimalno 40% u katu drveća (pokrivenost krošnjom).

Dozvoljen broj katova i visina objekata

– Maksimalni dozvoljen broj katova objekata u zoni TURISTIČKO-SPORTSKO-REKREACIJSKOG karaktera u bloku B1 je **P+2+PS** ili **Pk** (prizemlje + dva kata + Povučeni kat ili Potkrovlje).

– Maksimalna visina sljemena planiranih objekata je 16 m, s tim da je dozvoljeno formiranje visinskih akcenata (u površini od maksimalno 25% gabarita objekta) čija najveća visina je 20 m. U sklo-

pu krovne konstrukcije planiranih visinskih akcenata dozvoljeno je formiranje duplexa, uz uvjet da je na ovim dijelovima krova dozvoljena upotreba isključivo krovnih prozora (u ravni krovne konstrukcije).

– Prilikom projektiranja potrebno je ispoštovati oba parametra i broj katova i visinu.

– Maksimalni dozvoljen broj katova drugog objekta na parceli je **P (prizemlje)** bez mogućnosti iskorištenja potkrovlja. Maksimalna visina sljemena ovih objekata je 6 m, mjereno od nulte kote objekta.

– Dozvoljena je izgradnja podruma ili suterena, uz napomenu potencijalnim investitorima da bi izvođenje bilo pod otežavajućim okolnostima zbog smetnji hidrotehničke prirode (visoka razina podzemnih voda).

– Namjena etaža planiranih poslovnih objekata utvrđuje se u odnosu na funkciju i način korištenja objekta:

* **Podrum** – za pomoćne, prateće radne prostorije (kotlarnica, prostor za smještaj ogrjeva, sklonište, garaža, magacini, skladišta i sl.);

* **Suteren** – za pomoćne, prateće, izuzetno radne prostorije (kotlarnica, smještaj ogrjeva, garaža, magacin, radionica, vešeraj i sl.);

* **Prizemlje i visoko prizemlje** – za poslovne prostorije prema vrsti djelatnosti (ulazni holovi, recepcije, smještajni kapaciteti, trgovinsko-ugostiteljski sadržaji, trgovine, zabavni saloni, komercijalni sadržaji, obrtničke radnje;

* **Katovi** – za poslovne prostorije u ovisnosti od vrste poslovanja, smještajne kapacitete, a iznimno za stambene prostore;

* **Potkrovlje (povučeni kat) i mansarda** – za poslovne prostorije, smještajne kapacitete, a izuzetno stambene prostore i pomoćne prostorije (magacini, arhive i sl.)

Osiguravanje pristupa parceli i prostora za parkiranje vozila

– Minimalna udaljenost parking-prostora od obale jezera treba biti 30 m u slučaju kapaciteta do 10 vozila, 50 m u slučaju kapaciteta preko 10 vozila.

– Za svaku građevinsku parcelu u okviru zone mora se osigurati kolski i pješački prilaz. Kolski prilaz parceli je minimalne širine 6 m s minimalnim unutarnjim radijusom krivine od 8 m. Pješački prilaz je minimalne širine 1,5m.

– Na parceli-kompleksu moraju se osigurati i uvjeti za parkiranje i garažiranje vozila kako uposlenih tako i ostalih korisnika.

Stupanj komunalne opremljenosti

– Prije početka izgradnje na parceli je potrebno da su osigurani sljedeći uvjeti u pogledu komunalne opremljenosti: opskrba planiranih objekata električnom energijom, opskrba objekata vodom iz javne vodovodne mreže i priključenje objekta na javnu kanalizacijsku mrežu.

Za sve planirane komplekse veće od 3.000 m² Planom je utvrđena obveza izrade urbanističkog projekta.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole: Osoba koja stekne svojinu (u daljnjem tekstu: Stjecatelj) se obvezuje da tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole, u roku od osam mjeseci od dana zaključenja ugovora o otuđenju zemljišta podnese uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena važećim planskim aktom.

IV. Mogućnosti priključenja na sustav za distribuciju el. energijom budućih objekata planiranih na parceli 14325/19 i 26277 k. o. Novi grad: Potrebno je uraditi idejno rješenje na osnovu kojeg bi se odredila potrebna maksimalna snaga budućih priključaka na sustav za distribuciju el. energijom u skladu sa Za-

konom o planiranju i izgradnji objekata, **uz prethodno sklapanje ugovora o izgradnji nedostajućih elektroenergetskih objekata.**

V. Početna tržišna cijena:

- 1. Parc. br. 14325/19 k. o. Novi grad,** procijenjena tržišna vrijednost 62.796.258,00 dinara, iznos depozita 18.838.877,4 dinara,
- 2. Parc. br. 26277 k.o. Novi grad,** procijenjena tržišna vrijednost 69.864.761,00 dinara, iznos depozita: 20.959.428,3 dinara.

Tržišnu vrijednost utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Tržišna cijena zemljišta ne može biti niža od cijene utvrđene aktom nadležnog poreznog tijela.

Sudionici na javnom nadmetanju (u daljnjem tekstu: dražbi) dužni su uplatiti depozit (garantni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30% od početne cijene, na depozitni račun Grada Subotice br. 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97.

Sudioniku na dražbi koji ne ostvari pravo na kupovinu uplaćeni depozit će biti vraćen u roku od 10 (deset) radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jednaka je dinarskom iznosu uplaćenom na ime depozita), izuzev ukoliko sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

VI. Postupak dražbe:

Postupak dražbe provodi Komisija za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: Komisija).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe-poduzetnici koje podnesu pismene prijave na adresu: DOO »Park Palić«, Kanjiški put 17a, Palić.

Prijave se podnose u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice – NE OTVARATI«.

Prijave se podnose Komisiji za građevinsko zemljište putem DOO »Park Palić«, Palić.

Na poledini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, broj telefona i ime i prezime ovlaštene osobe za kontakt.

Oglas je otvoren od 21. 11. 2025. godine, zaključno s 22. 12. 2025. godine, što predstavlja rok za podnošenje pismenih prijava.

Prijava podnijeta putem pošte smatra se blagovremenom ukoliko se podnese u danom roku, a u DOO »Park Palić« bude zaprimljena najkasnije 23. 12. 2025. godine do 12 sati.

Prijava pravne osobe sadrži: pun naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela. Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ako je osoba poduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv organa) i porezni identifikacijski broj.

Prijava treba sadržati sve podatke o parceli za koje se ista podnosi.

Uz prijavu se prilaže:

1. original ili ovjerena preslika akta o registraciji (Izvod iz APR-a) za pravne osobe,
2. preslik osobne iskaznice ili putovnice, za fizičke osobe,
3. rješenje o upisu radnje u Registar – za poduzetnike,
4. dokaz o uplati depozita,
5. izjava da prihvaća sve posebne uvjete iz oglasa,
6. za osobe koje zastupa punomoćnik, ovjerena punomoć od javnog bilježnika.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje podnesu blagovremenu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Komisije za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Prijava se podnosi za svaku parcelu posebno.

Zemljište se otuđuje sudioniku dražbe koji ponudi najveću cijenu, a koja se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku na dražbi čija se ponuda prihvati, uplaćeni depozit će se uračunati u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlašteni član Komisije i utvrđuje:

1. Broj blagovremenih i potpunih prijava
2. Broj neblagovremenih i nepotpunih prijava
3. Nazive, odnosno imena sudionika koji su stekli pravo sudjelovanja
4. Prisutne sudionike javnog nadmetanja, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu punomoć-ovlaštenje da sudjeluju na dražbi.

Dražba se provodi po sljedećem postupku:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate
2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos, gubi pravo na povraćaj uplaćenog depozita
3. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1% od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude
4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke
5. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije pokretom ruke dozvoljava sudioniku koji se najranije javio, da da svoju ponudu
6. Sudionik dražbe dužan je da kaže u ime kojeg ponuđača koji iznos nudi
7. Predsjednik ili ovlašteni član Komisije pita tri puta daje li netko više od najvećeg prethodno ponuđenog iznosa i konstatira poslije trećeg poziva koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuđača koji stječe pravo na stjecanje zemljišta.

Svaki sudionik dražbe ima pravo tijekom rada Komisije davati primjedbe na rad Komisije i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Po okončanom postupku dražbe gradonačelnik Subotice donijet će Rješenje o otuđenju zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan da najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o otuđenju zemljišta s Gradom Subotica zaključi ugovor o otuđenju zemljišta.

Ukoliko Stjecatelj ne zaključi ugovor o otuđenju u navedenom roku, Rješenje o otuđenju zemljišta se stavlja izvan snage bez prava Stjecatelja na povrat uplaćenog depozita za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj, cijenu postignutu na dražbi, plaća jednokratno u roku 15 dana od zaključenja ugovora o otuđenju.

Stjecatelj preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionik dražbe koji smatra da je zemljište otuđeno suprotno odredbama zakona, te da mu je na taj način povrijeđeno pravo, može podnijeti nadležnom sudu tužbu za poništavanje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za zaključenje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana zaključenja ugovora.

Postupak dražbe će se u svemu ostalom provesti prema odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/2015, 53/2016 i 35/2023).

Dražba će biti održana dana 30. 12. 2025. godine s početkom u 10 sati u »plavoj sali« Gradske kuće, Subotica, Trg slobode br. 1.

Kompletan tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode br. 1, u razdoblju od 21. 11. 2025. godine, zaključno s 22. 12. 2025. godine, na internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.ls.gov.rs i DOO »Park Palić«, Palić www.park-palic.rs u rubrici »Konkursi i oglasi« i u lokalnim listovima: *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*.

Sve informacije u vezi s oglasom mogu se dobiti u DOO »Park Palić«, Kanjiški put 17a, Palić ili na tel: 024/602-780 svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Gradonačelnik Stevan Bakić v. r.

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

**MILENIJUM[®]
OSIGURANJE**

VRLO JE DA MISLIMO NA SUTRA

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

- požar
- udar groma
- eksplozija
- oluja
- grad
- izlivanje vode
- provalna krađa
- razbojnička krađa
- lom stakala
- odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

 Milenijum osiguranje
 milenijum-osiguranje

 @milenijumosiguranje
 @milenijumosiguranje

 www.mos.rs

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

**Radio Marija Srbije
Radio Maria play**

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po **1 dinar** ili
- 12 meseci sa **50% popusta**

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

**Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata poziva Vas
na predstavljanje knjige**

**1. 12. 2025. u 12 sati
u dvorani crkvene općine u Boki
(Ulica Sonje Marinković 13)**

O knjizi će govoriti:

**urednici: izv. prof. dr. sc. Ivana Olujić i Ljubiša Večanski
recenzent izv. prof. dr. sc. Petar Radosavljević**

Moderatorica: Katarina Čeliković

Srdačno Vas očekujemo!